

RAPPORT

Gebiedsvisie Sibelco groeve Heerlen

Klant: Sibelco Benelux B.V.

Referentie: WAT9X1558R008F01

Versie: 01/Finale versie

Datum: 6 april 2016

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Amerikalaan 110
6199 AE Maastricht Airport
Netherlands
Water
Trade register number: 56515154

+31 88 348 78 48 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Gebiedsvisie Sibelco groeve Heerlen

Ondertitel: Gebiedsvisie Sibelco groeve Heerlen
Referentie: WAT9X1558R008F01
Versie: 01/Finale versie
Datum: 6 april 2016
Projectnaam: MER Sibelco
Projectnummer: 9X1558
Auteur(s): Dr. Ir. B.H.J.M Possen

Opgesteld door: Dr. Ir. B.H.J.M Possen

Gecontroleerd door: Ir. M.P.A. van den Heuvel

Datum/Initialen: 6 april 2016

Ir. F.J. Jorna
Goedgekeurd door: Aaike Verlinden
(Sibelco, Sustainability manager Belgium)

Datum/Initialen: 6 april 2016

Jan Willem Jongepier
Foto voorpagina Stichting Saxifraga (Free Nature images)

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The quality management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001, ISO 14001 and OHSAS 18001.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	3
1.3	Leeswijzer	3
2	De juridische grondslag van deze gebiedsvisie	4
2.1	De saldobenadering conform Omgevingsverordening Limburg 2014	4
2.2	Brondocumenten	7
2.3	Ruimtelijke afbakening	8
3	Gebiedsvisie - meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone en maatschappelijke meerwaarde	10
3.1	Noord: Brunsummerheide	10
3.1.1	Maatschappelijke meerwaarde	11
3.1.2	Meerwaarde Goudgroene natuurzone	11
3.2	Oost: “Tussengebied”	12
3.2.1	Maatschappelijke meerwaarde	13
3.2.2	Meerwaarde Goudgroene natuurzone	13
3.3	Zuid: Ontsluiting	14
3.3.1	Maatschappelijke meerwaarde	14
3.3.2	Meerwaarde Goudgroene natuurzone	15
3.4	West: Groevelandschap	16
3.4.1	Maatschappelijke meerwaarde	16
3.4.2	Meerwaarde Goudgroene natuurzone	17
3.5	Meerwaarde samengevat	17
4	Inhoudelijke uitwerking salderingsopgave	19
4.1	Natuurnetwerk Nederland	19
4.1.1	Welke beheertypen worden gesaldeerd?	19
4.1.2	Handvat voor de salderingsopgave	21
4.2	Boswet	23
4.3	Ruimtelijke en temporele uitwerking	24
4.3.1	Ruimtelijke uitwerking	24
4.3.2	Beschikbare gronden en uitvoeringstermijn	26

5 Conclusie

27

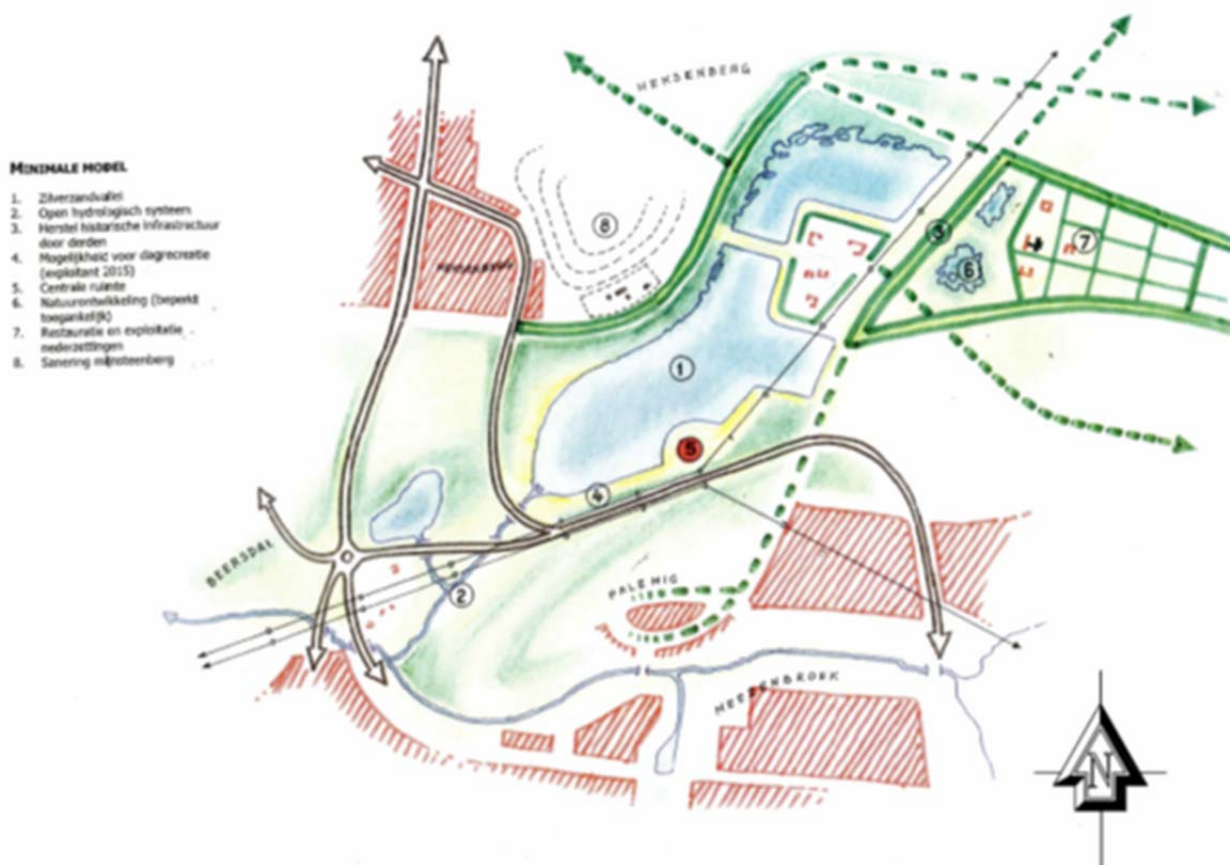
Bijlagen

1. **Toponiemenkaart**
2. **Topografische kaart met landgebruik, concessiegrens, grens Plan van Transformatie, contouren Natuurnetwerk Nederland en Natura 2000**
3. **Methodiek saldobenadering**
4. **Topografische kaart te realiseren natuur in de Sibelcogroeve en het “tussengebied”**

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

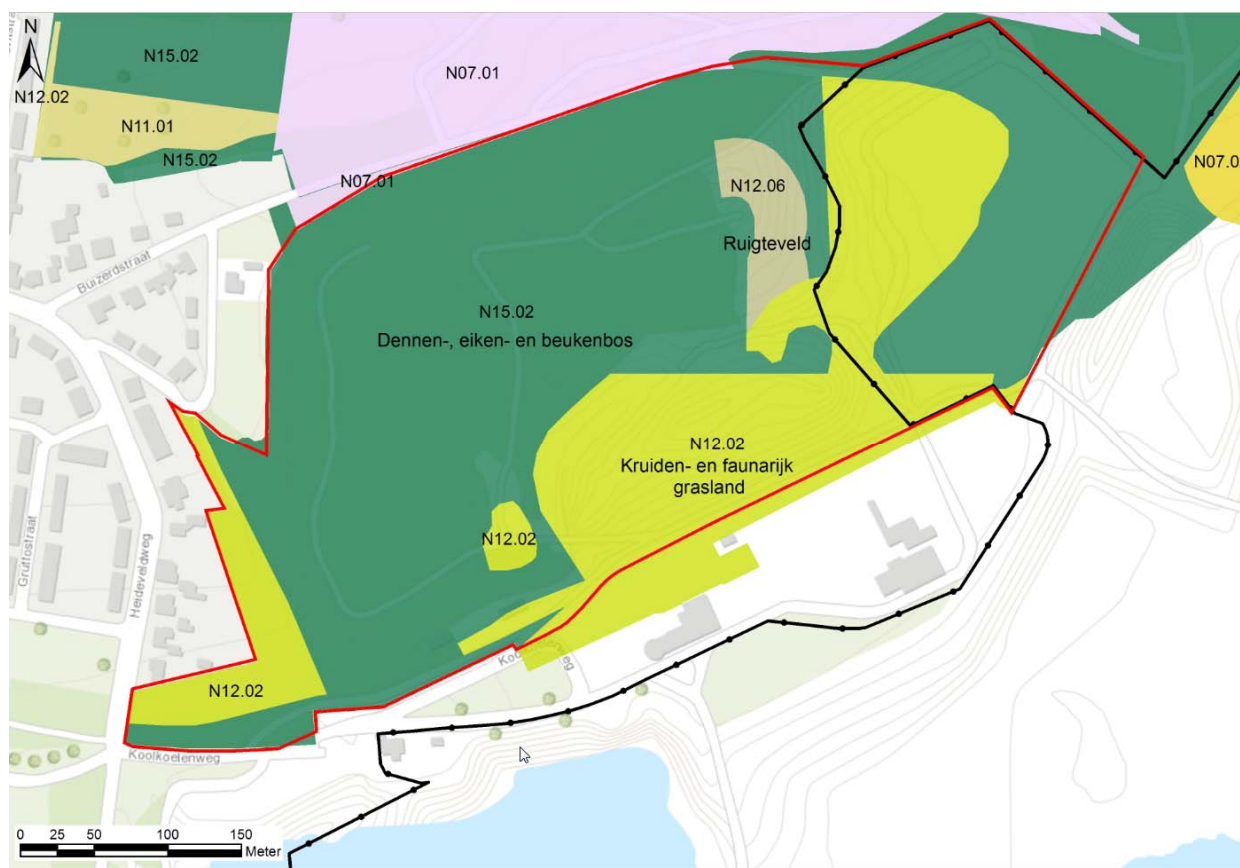
Sibelco Benelux B.V. (hierna Sibelco) wenst uit haar groeve te Heerlen (zie bijlage 1 voor begrenzingen en toponiemen) na het verlopen van de huidige ontgrondingsvergunning in 2020 zilverzand te winnen tot en met 2035 en wil daartoe ook een deel van de "Mijnsteenbergr" toevoegen aan het operationele deel van de huidige groeve. Provincie Limburg wil deze wens honoreren, mits deze leidt tot een expliciete maatschappelijke meerwaarde ten opzichte van het door Gedeputeerde Staten goedgekeurde eindplan 2020 dat hoort bij de in 2001 verleende ontgrondingsvergunning (Figuur 1-1).

Figuur 1-1 Schetsplan van eindtoestand (minimale model) bij vigerende vergunning

Daarnaast heeft Provincie Limburg de “Mijnsteenbergr” (en zijn omgeving) aangewezen in het kader van Natuurnetwerk Nederland en wel als onderdeel van de Goudgroene natuurzone¹ (Figuur 1-2; bijlage 2). Het voornemen van Sibelco om de “Mijnsteenbergr” toe te voegen aan het operationele deel van de groeve leidt derhalve tot ruimtebeslag in de Goudgroene natuurzone. Omgevingsverordening Limburg 2014² (hierna Omgevingsverordening) - die omgang met onder meer de Goudgroene natuurzone regelt - zegt hierover:

“Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied dat deel uitmaakt van de Goudgroene natuurzone, maakt geen nieuwe activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten mogelijk die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten” (Artikel 2.6.2), tenzij compensatie plaatsvindt (volgens de daarvoor in artikel 2.6.4 vastgestelde eisen) of wanneer “een combinatie van onderling samenhangende activiteiten, waarvan één of meer afzonderlijk een negatief effect hebben op de Goudgroene natuurzone maar waarvan de gecombineerde uitvoering leidt tot een verbetering van de kwaliteit en samenhang van de Goudgroene natuurzone op gebiedsniveau” (Artikel 2.6.4³). Dit laatste wordt saldobenadering genoemd.

Figuur 1-2 Beheertypenkaart zoals deze geldt voor de “Mijnsteenbergr”⁴. Rode contour: begrenzing “Mijnsteenbergr”

Zowel de Omgevingsverordening als de wens van Provincie Limburg vragen derhalve dat het toevoegen van de “Mijnsteenbergr” aan het operationele deel van de groeve leidt tot meerwaarde; enerzijds maatschappelijk, anderzijds voor de Goudgroene natuurzone.

¹ Provincie Limburg. 2014. Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2104. Provincie Limburg. Maastricht.

² Provincie Limburg. 2015. Omgevingsverordening Limburg 2014. Versie september 2015. Maastricht.

³ De letterlijke tekst voor artikel 2.6.4 is opgenomen in kader 1.

⁴ Provincie Limburg. 2015. Provinciaal Natuurbeheerplan Limburg 2016. Provincie Limburg. Maastricht. Versie 14 april 2015.

In de omgeving van de huidige groeve zijn, vanwege de onmiddellijke nabijheid van natuurgebied Brunssummerheide, waardevolle natuur (Goudgroene natuurzone) en maatschappelijke meerwaarde (onder meer (be)leefbaarheid en (extensieve) recreatie) nauw met elkaar verbonden. Daarmee is de saldobenadering, zoals bedoeld in artikel 2.6.4 in de Omgevingsverordening, een goed instrument om uit te werken hoe het voornemen van Sibelco kan leiden tot verbetering van samenhang en kwaliteit van de Goudgroene natuurzone én het creëren van maatschappelijk meerwaarde.

1.2 Doel

Het toepassen van de saldobenadering betekent ook dat “*de combinatie van plannen, projecten of handelingen binnen één samenhangende gebiedsvisie word[en] gepresenteerd*” (zie kader 1, paragraaf 2.1). Deze rapportage geeft invulling aan deze verplichting, dat wil zeggen is de in artikel 2.6.4 lid 2a bedoelde gebiedsvisie. Hierbij is aandacht voor zowel de Goudgroene natuurzone als maatschappelijke meerwaarde, vanwege de eerder genoemde verbondenheid van beide. De hier gepresenteerde visie heeft daarmee betrekking op de groeve én haar directe omgeving. Immers, na het beëindigen van de commerciële activiteiten moet de afgewerkte groeve vanuit het oogpunt van zowel de Goudgroene natuurzone als maatschappelijke meerwaarde harmonieus verbonden zijn met de (ruime) omgeving.

Deze gebiedsvisie maakt straks onderdeel uit van het nog op te stellen Provinciaal Inpassingplan (PIP). Hierin zal de toekomstige bestemming van de groeve en betrokken salderingsgronden worden vastgelegd.

1.3 Leeswijzer

Onderstaand wordt in hoofdstuk 2 eerst uiteengezet waarin deze visie haar basis vindt. Hierbij zal aandacht worden besteed aan de juridische en beleidsmatige basis, de ruimtelijke afbakening en de brondocumenten. In Hoofdstuk 3 wordt de integrale gebiedsvisie uiteengezet, waarbij aan de hand van een viertal deelgebieden telkens de meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone en de maatschappelijke meerwaarde wordt onderbouwd. Vele visies, bijvoorbeeld het Masterplan Zandgroeves uit 2009⁵, de Ontwikkelingsvisie Heidenatuurpark uit 2010⁶ en het Masterplan Heidenatuurpark uit 2013⁷, maar ook het Plan van Transformatie⁸ uit 2015 geven richting aan deze opgave. Hierbij geldt dat de nadruk van deze laatste en het Masterplan zandgroeves vooral ligt op de maatschappelijke meerwaarde, althans de totaalvisie op het gebied, terwijl de beide “Heidenatuurpark visies” vooral uitwerking geven aan ecologische meerwaarde. In voorliggende gebiedsvisie is zoveel mogelijk bij voornoemde visies aangesloten. Hoofdstuk 4 geeft de kwalitatieve en kwantitatieve uitwerking van de saldobenadering voor de Goudgroene natuurzone. In het vijfde en laatste hoofdstuk wordt het geheel overzien.

⁵ Groen-Planning & Arcadis. 2009. Masterplan Zandgroeves Heerlen. 22 oktober 2009.

⁶ Natuurmonumenten. 2010. Ontwikkelingsvisie Heidenatuurpark. Natuurmonumenten. 's-Graveland.

⁷ Bureau Stroming, Drahnier Consultancy, Meerssenerhof Consultants, BSV-Planung, Bolk&Bolk, BKR.. 2013. Masterplan Heidenatuurpark - grensoverschrijdend natuur- en landschapspark met een extra dimensie als voorbeeldproject van TIGER.

⁸ Sibelco Benelux BV, Provincie Limburg, Gemeente Heerlen, Gemeente Landgraaf, Vereniging Natuurmonumenten. 2015. Plan van transformatie Sibelco gebied – Heerlen en Landgraaf. Concept 03 april 2015.

2 De juridische grondslag van deze gebiedsvisie

2.1 De saldobenadering conform Omgevingsverordening Limburg 2014

Zoals in paragraaf 1.1 genoemd vormt de saldobenadering zoals opgenomen in de Omgevingsverordening (kader 1) een goede leidraad om in deze integrale gebiedsvisie zowel de meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone als de maatschappelijke meerwaarde uit te werken. Onderstaand wordt daarom eerst kort aangegeven waarom artikel 2.6.4 van toepassing is op het voornemen van Sibelco om de “Mijnsteenbergr” toe te voegen aan het actieve deel van de groeve en hoe de bepalingen uit dit artikel in deze gebiedsvisie worden geborgd.

Kader 1

Artikel 2.6.4 Saldobenadering bij samenhangende ontwikkelingen

1. Het verbod van artikel 2.6.2 is niet van toepassing bij een combinatie van onderling samenhangende activiteiten, waarvan één of meer afzonderlijk een negatief effect hebben op de Goudgroene natuurzone, maar waarvan de gecombineerde uitvoering leidt tot een verbetering van de kwaliteit en samenhang van de Goudgroene natuurzone op gebiedsniveau.
2. Toepassing van de saldobenadering als bedoeld in het eerste lid, vindt alleen plaats, indien:
 - a. de combinatie van plannen, projecten of handelingen binnen één samenhangende gebiedsvisie wordt gepresenteerd.
 - b. per saldo sprake is van verbetering van de natuurwaarden in en rond het gebied, waarbij de samenhang van de goudgroene natuurzone verbetert.
 - c. ten aanzien van de te nemen maatregelen ter verbetering van de natuurwaarden in de gebiedsvisie wordt aangegeven.
 - de aard, omvang, locaties en tijdvak van realisatie van deze maatregelen, en
 - op welke wijze deze maatregelen feitelijk en planologisch duurzaam worden geborgd.
 - d. de uitvoering van deze visie voldoende is gegarandeerd;
 - e. de kwaliteitswinst niet wordt gefinancierd uit reguliere middelen voor realisatie van de Goudgroene natuurzone.

Allereerst dient sprake te zijn van meerdere onderling samenhangende activiteiten (artikel 2.6.4 lid 1).

Op hoofdlijnen is sprake van een tweetal onderling verbonden activiteiten, namelijk:

- Duurzame gebiedsontwikkeling in het groevegebied.
- Winnen van zilversand onder de “Mijnsteenbergr”.

Provincie Limburg wil komen tot duurzame gebiedsontwikkeling in het groevegebied, Sibelco wil de “Mijnsteenbergr” graag toevoegen aan de actieve groeve. Concreet streven de samenwerkende partijen de volgende activiteiten in en rond de huidige groeve na:

1. Het zo veel mogelijk winnen van zilversand.
2. Het ontwikkelen van het gebied met Sibelcogroeve, bedrijfsterrein en “Mijnsteenbergr” tot een openbaar toegankelijk gebied met een regionale functie, door middel van:
 - a. Het creëren van een natuurgebied, waar met de afwerking wordt aangesloten op de visie Heidennatuurpark en dat qua natuurdoeltypen nauw aansluit op Natura 2000-gebied Brunsummerheide, aan te merken als nieuwe Goudgroene natuur.
 - b. Het creëren van een gebied voor (extensieve) recreatie en toerisme in een natuurlijke omgeving, mede ter ontlasting van Natura 2000-gebied Brunsummerheide.
 - c. Het behouden van een zo smal mogelijke, stabiele schil van de “Mijnsteenbergr” als afscherming van de naast de groeve gelegen woningen van de wijk Heksenbergr
 - d. Het realiseren van een landmark die opgebouwd wordt uit de afgegraven mijnsteen (als herinnering aan het mijnverleden) in de vorm van een nieuwe Mijnsteenbergr.

- e. Het realiseren van recreatieve structuren die aansluiten op bestaande structuren in de omgeving.
 - f. Het realiseren van waterrecreatieve voorzieningen ter ontlasting van de recreatiedruk in het brongebied van de Rode Beek.
 - g. Het planologisch realiseren van mogelijkheden van kleinschalig ondernemerschap, gericht op natuurgerichte vormen van recreatie.
 - h. Het gefaseerd afwerken en overdragen van de groeve aan een terreinbeherende instantie, zodat de toekomstige terreinbeheerder het gebied kan openstellen.
3. Het creëren van meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone binnen (zie onderdeel 2a) en buiten de groeve door middel van:
- a. Het realiseren van Goudgroene natuur of natuur waarvan de natuurwaarden passen bij de Goudgroene natuurzone, op de stikstofcompensatiepercelen voor de Buitenring Parkstad Limburg, die in eigendom zijn van Sibelco.
 - b. Het realiseren of opwaarderen van natuur waarvan de natuurwaarden passen bij de Goudgroene natuurzone, in het zogenaamde “tussengebied” op eigendommen van provincie Limburg, gemeente Landgraaf of Natuurmonumenten⁹.

Duidelijk is dat voornoemde activiteiten bijdragen aan zowel de kwaliteit van de Goudgroene natuurzone als het leveren van maatschappelijke meerwaarde.

Reeds lange tijd wordt gezocht naar sociaaleconomische opwaardering van het groevegebied in Parkstad, mede getuige de vele visies die met dit doel zijn opgesteld. Het huidig vigerend, door Gedeputeerde Staten goedgekeurde eindplan (Figuur 1-1), voorziet hier niet in. Ook levert dit plan geen ecologische meerwaarde (Goudgroene natuurzone). De verdere ontgroning van de huidige groeve en uitbreiding van de groeve met de “Mijnsteenbergr” vormt hierbij voor Provincie Limburg een middel voor realisatie van de gebiedsontwikkeling. Immers, voor Sibelco geldt dat zij, om een ontgrondingsvergunning te kunnen krijgen, na ontgroning en herinrichting onder meer maatschappelijke meerwaarde moet hebben gerealiseerd. Deze maatschappelijke meerwaarde kan worden gerealiseerd door invulling te geven aan (een deel van) de gewenste gebiedsontwikkeling en overdracht van de ontgronde en heringerichte gronden aan natuurbeherende instanties (Goudgroene natuurzone). Kortom: de gebiedsontwikkeling en het voornemen van Sibelco om onder “Mijnsteenbergr” zilverzand te winnen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden (verplichting uit artikel 2.6.4 lid 1).

Door deze voorgenomen activiteiten is ruimte ontstaan om het door Gedeputeerde Staten goedgekeurde eindplan op dusdanige wijze te detailleren dat ook sprake kan zijn van meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone, maatschappelijke meerwaarde en sociaaleconomische winst in het groevegebied (artikel 2.6.4 lid 2b). Dit is door de samenwerkende partijen uitgewerkt in het Plan van Transformatie, uitgewerkt in een gedragen voorkeursvariant (variant B+), die voorziet in concrete inrichtingsmaatregelen en richting geeft aan de toekomstige ontwikkelingen (Figuur 2-1).

⁹ De mogelijkheden zijn op het moment van schrijven nog in onderzoek.

Figuur 2-1 Sfeerimpessie van het eindplan (variant B+) zoals het Plan van Transformatie dit beoogt

De voorliggende gebiedsvisie voorziet zelf in de verplichting uit lid 2a van artikel 2.6.4. De borging (Artikel 2.6.4 lid 2c en d) en financiering (Artikel 2.6.4 lid 2e) vinden hun basis in de samenwerkingsovereenkomst tussen Sibelco, Natuurmonumenten, Provincie Limburg, gemeente Heerlen en gemeente Landgraaf¹⁰. Deze overeenkomst borgt dat de activiteiten zoals eerder verwoord en verbeeld in figuur 2-1 tussen 2020 en 2036 gefaseerd worden uitgevoerd, gelijke tred houdend met de zandwinning. Daarin is ook verwoord dat de na ontgronding gerealiseerde natuur als Goudgroene natuur zal worden opgenomen in het provinciale beleid. Het Plan van Transformatie met de daarbij behorende samenwerkingsovereenkomst is daarmee het verankerde document dat doorkijk geeft naar de juridische en planologische verankering van het Provinciaal beleid (Provinciaal Inpassingsplan).

Daarnaast worden de concrete inrichtingsmaatregelen uit het Plan van Transformatie verbonden aan de ontgrondingsvergunning door middel van het eindplan; hieruit volgt een directe verplichting voor Sibelco tot realisatie. Tot slot zullen op de percelen met nieuw in te richten Goudgroene natuurzone kwalitatieve verplichtingen gaan rusten zoals verankerd in de samenwerkingsovereenkomst¹¹, waarmee ook de inrichting voor de toekomst is verzekerd.

Samenvattend geldt dat aan alle voorwaarden uit artikel 2.6.4 wordt voldaan.

¹⁰ Ten tijde van het schrijven van deze gebiedsvisie, was de samenwerkingsovereenkomst nog niet getekend (status: definitief eindconcept d.d. 24-02-2016). Ondertekening volgt naar verwachting medio 2016.

¹¹ Artikel 5.14 van de concept samenwerkingsovereenkomst; versie 24-02-2015.

2.2 Brondocumenten

De in het volgende hoofdstuk uitgewerkte gebiedsvisie is met name gebaseerd op onderstaande documenten.

- Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 en Omgevingsverordening 2014.
- Plan van Transformatie (versie d.d. 03 april 2015).
- Masterplan Zandgroeves (d.d. 22 oktober 2009).
- Masterplan Heidenatuurpark (versie d.d. 23 mei 2013).
- Beheersverordening gemeente Heerlen (d.d. 07 januari 2014).
- Beheersverordening gemeente Landgraaf (d.d. 28 maart 2013).
- Samenwerkingsovereenkomst (d.d. maart 2016¹²).

Daar waar aanvullende documenten zijn gebruikt, wordt daarnaar verwezen in navolgende tekst, maar naar de hierboven genoemde documenten wordt niet meer apart verwezen. Ze zijn samengebracht tot één leesbare gebiedsvisie, waarbij onderdelen uit alle voornoemde plannen met elkaar zijn verweven. Hieronder volgt voor elk voor de documenten een korte beschrijving.

Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 en Omgevingsverordening 2014

Het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (POL 2014) geeft invulling aan de verplichtingen vanuit de Wet ruimtelijke ordening (Wro), Waterwet (Ww), Planwet verkeer en vervoer en de Wet milieubeheer (Wm). Het plan heeft dan ook de status van Structuurvisie, Regionaal Waterplan, Verkeers- en vervoersplan en Milieubeleidsplan. In POL 2014 legt Provincie Limburg vast hoe een optimaal leef- en vestigingsklimaat wordt gerealiseerd. In de Omgevingsverordening wordt onder meer de planologische bescherming van de Goudgroene natuurzone concreet uitgewerkt.

Plan van Transformatie

Het Plan van Transformatie verbeeldt de gezamenlijke belangen van omwonenden, overheden (provincie, gemeentes), terreinbeherende organisaties en Sibelco zelf inzake (grensoverschrijdend) landschap, natuur, recreatie en toerisme in één gedragen plan. De daarin opgenomen (inrichtings)maatregelen en activiteiten zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Het Plan van Transformatie heeft daarmee duidelijke raakvlakken met deze gebiedsvisie.

Masterplan zandgroeves

Het "Masterplan Zandgroeves" is in opdracht van de gemeente Heerlen opgesteld en beoogt te komen tot integratie van initiatieven en plannen uit het verleden, die vaak incidenteel van karakter waren of slechts één van de concessiegebieden beschouwden, maar sluit zelf in hoge mate aan bij eerdere meer integrale visies, bijvoorbeeld de integrale visie uit 2008 opgesteld door BGSV. Het "Masterplan Zandgroeves" streeft naar een optimaal ingericht groevegebied waar onder meer cultuur, natuur en landschap, waterrecreatie en wonen hand in hand gaan met een gefaseerde realisatie gebaseerd op bestaande vergunningen en eindplannen.

Masterplan Heidenatuurpark

Daar waar het Plan van Transformatie zich beperkt tot de huidige groeve, kijkt deze visie nadrukkelijk verder, zelfs tot over de landsgrenzen. De visie is erop gericht om onder meer de Teverener heide (D), de Brunsummerheide (NL) en het stroomgebied van de Rode beek (NL / D) met elkaar te verbinden, waardoor een robuust, grensoverschrijdend natuurgebied ontstaat dat niet alleen landschappelijk, maar zeker ook recreatief goed verbonden is. Er wordt gestreefd naar het versterken en verbinden van natuurwaarden, toerisme en bedrijvigheid in de grensregio.

¹² Ten tijde van het schrijven van deze gebiedsvisie, was de samenwerkingsovereenkomst nog niet getekend (status: definitief eindconcept d.d. 24-02-2016). Ondertekening volgt naar verwachting medio 2016.

Overigens is dit niet de enige visie voor het grensgebied waarin deze streek betrokken is. Zo maakte Natuurmonumenten in 2010 de “Ontwikkelingsvisie Heidenatuurpark”. Ook hierin staan verbinding van natuur en recreatie centraal. Omdat het “Masterplan Heidenatuurpark” door de belangrijkste actoren in de streek (zoals provincie, gemeentes, Natuurmonumenten) is opgesteld, van recenter datum en veelomvattender is én omdat Natuurmonumenten ook één van de auteurs van dit plan is, zal het “Masterplan Heidenatuurpark” leidend zijn voor deze gebiedsvisie. Zij vormt dan ook de basis voor invulling van de saldobenadering buiten de groeve. Overigens integreert “Masterplan Heidenatuurpark” ook uitgangspunten uit het “Masterplan Zandgroeves”; de opeenvolgende visies bouwen sterk op elkaar voort.

Beheersverordeningen

De bestemming van de eigendommen van Sibelco te Heerlen is vastgelegd in de beheersverordening “Snipperlocaties” van de gemeente Heerlen en de beheersverordening “Buitengebied Noord-West” van gemeente Landgraaf. Hierin is vastgelegd dat de huidige groeve, inclusief de “Mijnsteenbergr”, bestemd is als groeve dan wel oppervlakte delfstoffenwinning met daaraan verbonden infrastructuur.

Samenwerkingsovereenkomst

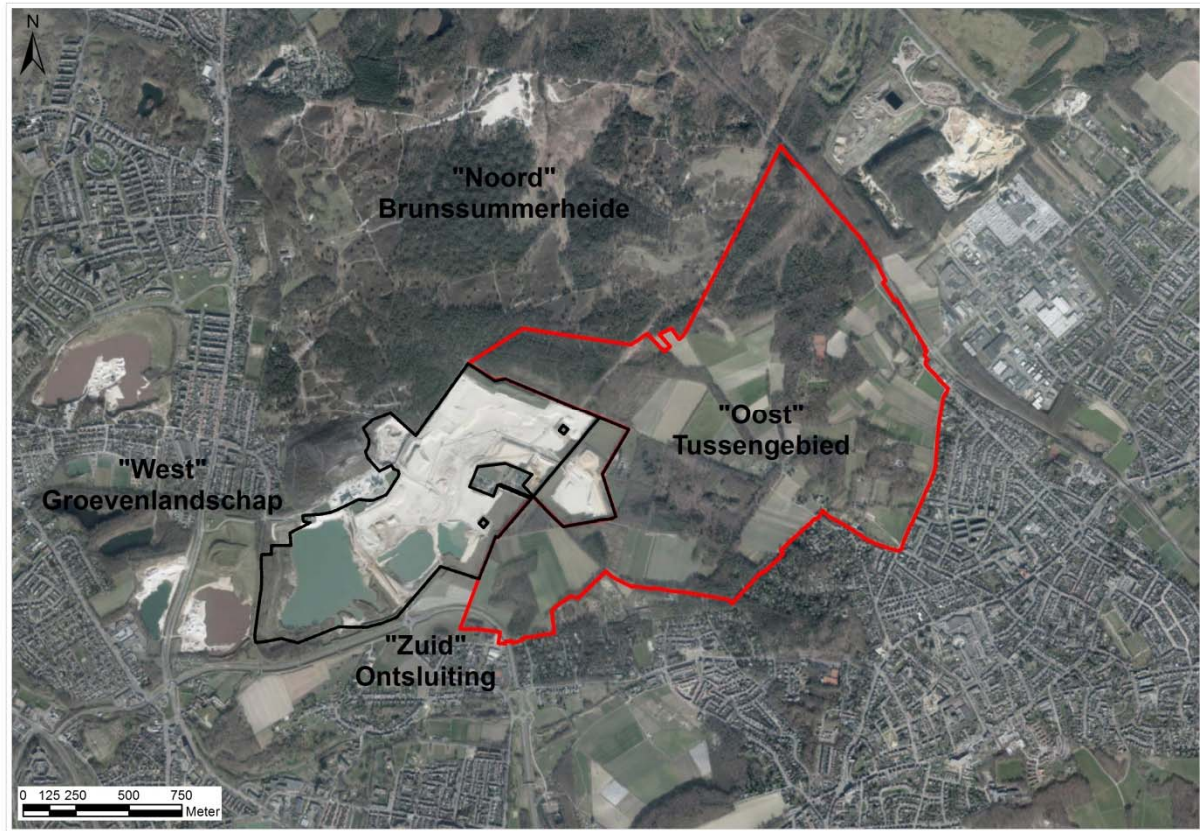
Met de samenwerkingsovereenkomst beogen de samenwerkende partijen te komen tot een kwalitatief hoogwaardig en vrij toegankelijk recreatie- en natuurterrein na afronding van de ontgrondingsactiviteiten in de groeve, afspraken te maken over de samenwerking tussen partijen die moet leiden tot realisatie van het Plan van Transformatie en de status van het Plan van Transformatie vast te stellen. Ten tijde van het schrijven van deze gebiedsvisie, was de samenwerkingsovereenkomst nog niet ondertekend (status: definitief eindconcept d.d. 24-02-2016). Ondertekening volgt naar verwachting vóór eind maart 2016. In de definitieve gebiedsvisie wordt een verwijzing opgenomen naar de meest recente samenwerkingsovereenkomst en daarbij behorende deelovereenkomsten.

2.3 Ruimtelijke afbakening

Deze gebiedsvisie ziet op de huidige groeve en de “Mijnsteenbergr”, maar kijkt ook nadrukkelijk buiten de groeve (figuur 2-2), met name het gebied tussen de huidige winlocatie, Landgraaf en de Brunsummerheide, ook bekend als “tussengebied”¹³. Juist hier liggen kansen tot een verbetering van de kwaliteit en samenhang van de Goudgroene natuurzone op gebiedsniveau, onder meer vanwege de functie als intrekgebied voor de natte natuurwaarden in Brunsummerheide.

Het gebied waar deze gebiedsvisie globaal betrekking op heeft (figuur 2-2) is daarmee gelegen in Provincie Limburg en valt binnen de gemeenten Heerlen en Landgraaf (beiden Parkstad gemeenten). In bijlage 2 is een topografische kaart opgenomen met de contouren van de groeve, het landgebruik en de belangrijkste wettelijke en beleidsmatige contouren zoals de Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (onder meer Goudgroene natuurzone).

¹³ De term “tussengebied” is ontleend aan het “Masterplan Heidenatuurpark” uit 2013, waarin een visie wordt neergelegd om grensoverschrijdend verschillende waardevolle natuurterreinen met elkaar te verbinden.

Figuur 2-2 Globale begrenzing van deze gebiedsvisie. Zwarte lijn: begrenzing van de huidige groeve. Rood: Begrenzing van het "tussengebied". Begrenzing van de "Mijnsteenbergr" niet opgenomen

3 Gebiedsvisie - meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone en maatschappelijke meerwaarde

Het Plan van Transformatie zoals verbeeld in figuur 2-1 voorziet in een 131,7 hectare groot toegankelijk natuur- en recreatiegebied. Anders gezegd voorziet het Plan van Transformatie in 131,7 hectare maatschappelijke meerwaarde. Het Plan van Transformatie voorziet tegelijkertijd ook in ontwikkeling van natuur die past bij de Goudgroene natuurzone, in totaal circa 77 hectare binnen én buiten (circa 7 hectare daarvan) de huidige groeve. Het toevoegen van de “Mijnsteenbergr” aan de actieve groeve heeft - met aftrek van de te behouden schil - invloed op in totaal circa 14 hectare Goudgroene natuurzone, waardoor duidelijk is dat het Plan van Transformatie kwantitatieve (maar zeker ook kwalitatieve) meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone oplevert. De exacte arealen, de salderingsverplichting vanuit de Goudgroene natuurzone en de onderbouwing van beide wordt gegeven in hoofdstuk 4.

Onderstaande visie volgt de windrichtingen met de gronden waar gezocht wordt naar verbetering van (de samenhang van) de Goudgroene natuurzone, sociaaleconomische ontwikkeling en ontplooiing van economische activiteiten (de groeve) als spil. Dat wil zeggen dat de verbondenheid van de afwerkte groeve, ofwel de bijdrage die het toepassen van de saldobenadering levert aan zowel maatschappelijke meerwaarde als meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone, voor elk van de vier windrichtingen in aparte paragrafen zal worden uitgewerkt. De toegevoegde waarde van activiteiten in het deelgebied wordt telkens bepaald door de eindsituatie volgend uit de door Gedeputeerde Staten goedgekeurde ontgrondingsvergunning te vergelijken met de inrichting op basis van het Plan van Transformatie (figuur 2-2), waarbij zowel aandacht is voor de directe omgeving van de groeve alsook voor de ruimere (grensoverschrijdende) regio rondom de groeve (op basis van het Masterplan Heidenatuurpark). Hierbij geldt dat voor de inrichting behorend bij de ontgrondingsvergunning uit 2001 géén gebruik gemaakt is van de originele verbeelding uit figuur 1-1. Omwille van de consistentie is gebruik gemaakt van de meer gedetailleerde verbeelding van deze situatie zoals deze is opgenomen in het Plan van Transformatie.

3.1 Noord: Brunssummerheide

Het huidige groevegebied wordt in het noorden begrensd door Natura 2000-gebied Brunssummerheide, een reliëfrijk heide- en bosgebied. Onder Natuurbeschermingswet 1998 is het gebied aangewezen voor, naast een habitatrictlijnsoort (Kamsalamander; *Triturus cristatus*), een achttal zogenoemde habitattypen waaronder heideveentjes. Dit zijn stroomveentjes met hoogveenbegroeiing die in de Brunssummerheide onder meer gevonden worden in het brongebied van de Rode Beek en twee hellingveentjes op plekken waar aardbreuken liggen¹⁴.

Hoewel in het ontwerp beheerplan¹⁵ geen uitbreidingspotenties zijn toegekend aan de groeve zelf, wordt aan deze wel een ontlastende functie toegekend voor zover het recreatie betreft. Bovendien maakt het gehele Natura 2000-gebied als ook delen van de groeve –“Mijnsteenbergr”– onderdeel uit van Natuurnetwerk Nederland (Goudgroene natuurzone). Kortom: een goede aansluiting van de afgewerkte groeve kan een duidelijke meerwaarde opleveren voor de Brunssummerheide, zowel in de zin van Natuurbeschermingswet 1998 als in de zin van Goudgroene natuurzone als onderdeel van Natuurnetwerk Nederland. In dit deelgebied liggen duidelijke kansen om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de samenhang van de Goudgroene natuurzone.

¹⁴ Ministerie van Economische Zaken. 2013. Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Brunssummerheide. Programmadirectie Natura 2000. PDN/2013-155 | 155 Brunssummerheide. Ministerie van Economische Zaken. Den Haag.

¹⁵ Provincie Limburg. 2009. Concept-beheerplan Natura 2000 Brunssummerheide. Provincie Limburg. Maastricht.

3.1.1 Maatschappelijke meerwaarde

In het vastgestelde eindplan is er geen sprake van maatschappelijke meerwaarde (Figuur 3-1A); recreatieve voorzieningen maken geen deel uit van de inrichting en de groeve blijft een geïsoleerd, omheind, afgesloten en ontoegankelijk gebied. Door toepassing van het Plan van Transformatie en de saldobenadering ontstaat ruimte voor recreatie in de vorm van wandel- en ruiterroutes, uitzichtpunten, hondenstranden (Figuur 3-1B) en is via aansluiting op bestaande paden in Brunssummerheide ook het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten bereikbaar. Dit maakt de groeve direct bereikbaar vanuit de aangrenzende woonwijken waardoor dit deel van de groeve een functie zal kennen als recreatie- en uitlooptgebied voor omwonenden. Zo ontstaat een aantrekkelijk en toegankelijk uitlooptgebied op korte afstand van de bebouwde kom. Er is voedselarme struinnatuur voorzien, iets dat door veel mensen als zéér waardevol wordt ervaren omdat het aansluit bij een “Dionysische natuurervaring”¹⁶. De afgewerkte groeve wordt onderdeel van de leefomgeving.

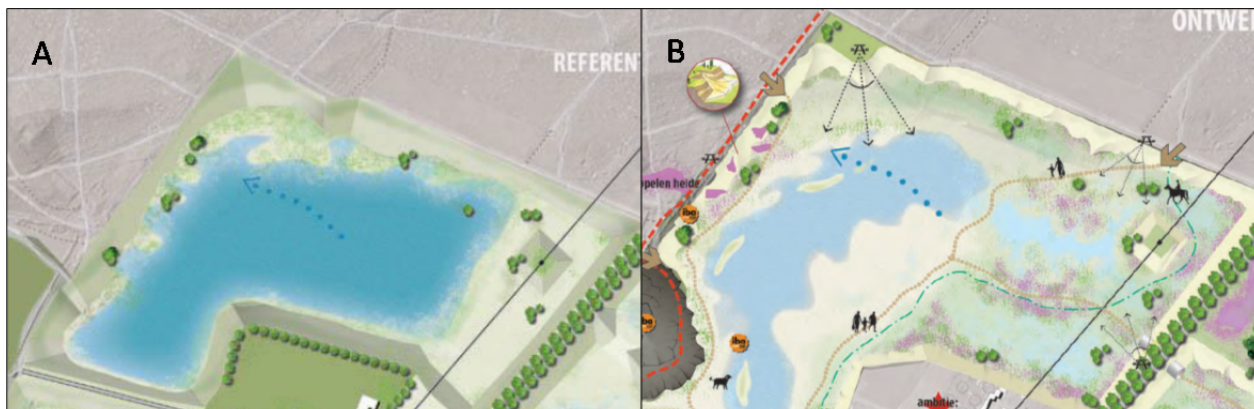
Naast natuur, beoogt het Masterplan Heidenatuurpark ook betere recreatieve en toeristische verbindingen op regionaal niveau. Al met al leiden de activiteiten voor dit deel van de huidige groeve tot een duurzame bijdrage aan het verhogen van de landschappelijke waarden en de natuurwaarden in de regio, zoals ook het Masterplan Heidenatuurpark dit beschrijft. Belangrijke afgeleiden hiervan zijn recreatie en toerisme. Door deze een duidelijke plaats te geven in de heringerichte groeve (Figuur 3-1B) ontstaat een stapsteen die onderdeel is van een recreatief netwerk in de Euregio. Bij gevolg kan het gebied beter functioneren als onderdeel van het grensoverschrijdende Heidenatuurpark.

3.1.2 Meerwaarde Goudgroene natuurzone

In het door Gedeputeerde Staten vastgestelde eindplan is nauwelijks sprake van aansluiting tussen de afgewerkte groeve en de Brunssummerheide (Figuur 3-1A). De diepe plas kent geen ondiepe zones - die vanuit natuuroogpunt waardevol zijn - en de vrij strakke, zeer technische groeninrichting sluit niet aan bij de natuurwaarden zoals deze in de Brunssummerheide worden nagestreefd. Verder wordt de Brunssummerheide niet ontlast, terwijl juist de hoge recreatiedruk op dit moment voor enkele habitattypen waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd in Natura 2000-gebied Brunssummerheide een knelpunt vormt¹⁵.

Door het uitvoeren van de gecombineerde activiteiten (gebiedsontwikkeling en daaraan verbonden activiteiten en zandwinning) wordt tussen 2020 en 2036 een landschap gerealiseerd dat juist maximaal aansluit bij de natuurwaarden zoals deze onder Natuurbeschermingswet 1998 en Natuurnetwerk Nederland (Goudgroene natuurzone) worden nagestreefd (Figuur 3-1B). Zo wordt voorzien in plassen met ondiepe, flauw olopemde oevers die gedeeltelijk plas / dras staan en waar kwel aan de oppervlakte kan komen. Hier liggen kansen voor een natuurlijke gradiënt van voedselarme oevervegetaties via vochtige heide naar droge heide. Dit sluit aan op de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebied Brunssummerheide is aangewezen en vormt als zodanig een versterking van de natuurwaarden binnen de Goudgroene natuurzone. Deze verbondenheid wordt verder versterkt door realisatie van grote arealen heidevegetatie in het uiterste noordoosten van de huidige groeve (Figuur 3-1B).

¹⁶ Schouten MGC. 2005. *Spiegel der natuur*. KNNV uitgeverij. Zeist.

Figuur 3-1 Koppeling met Brunsummerheide zoals voorzien in het eindplan (A) en het Plan van Transformatie (B). Voor de legenda wordt verwezen naar het uitgebreide ontwerp in het Plan van Transformatie. Figuur A is niet het exacte beeld van het goedgekeurde eindplan, maar een verbeelding van het eindplan in de lay-out van het Plan van Transformatie

Het Masterplan Heidenatuurpark kent voor wat betreft het ontwikkelen van natuur in de groeves en het verbinden van natuurgebieden een belangrijke rol toe aan de verschillende in de regio aanwezige groeves, waaronder de hier beschouwde groeve. Het Masterplan Heidenatuurpark stelt dat wanneer bij herinrichting van de groeves ingespeeld wordt op natuurlijke processen die bij groeves horen, waaronder erosie, pioniersoorten een plek kunnen vinden, waardoor de groeves uiteindelijk als verbindend element een verrijking voor het Heidenatuurpark zullen zijn. Dit heeft nadrukkelijk betrekking op de afwerking van de groeves zelf.

In het eindplan (Figuur 3-1A) is hier geen rekenschap van gegeven, waardoor de functie als verbindend element nauwelijks tot zijn recht kan komen; de groeve is niet verbonden met het omliggende landschap, maar blijft geïsoleerd. Door toepassing van het Plan van Transformatie en de saldobenadering, ook binnen de groeve (Figuur 3-1B), ontstaan juist de randen waar natuurlijke processen kunnen zorgen voor duurzame instandhouding van pioniergemeenschappen zoals bedoeld in het Masterplan Heidenatuurpark. Dit leidt tot invulling van het Masterplan Heidenatuurpark en als zodanig tot versterking van de Goudgroene natuurzone.

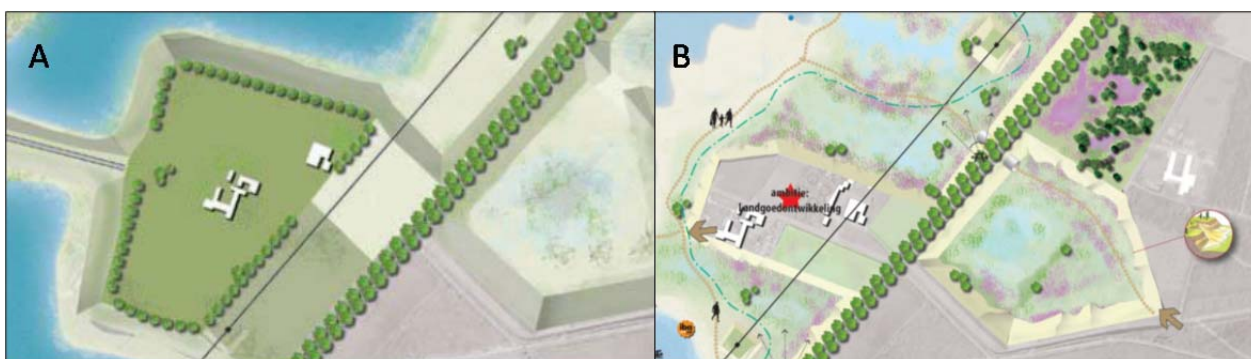
3.2 Oost: “Tussengebied”

Ten oosten van de huidige groeve, globaal tussen de groeve, de Brunsummerheide en de bebouwde kom van Landgraaf, ligt het gebied dat in het proces rond de afwerking van de bestaande groeve bekend geworden is als het “tussengebied”. Deze term is ontleend aan het Masterplan Heidenatuurpark, waarin dit gebied een belangrijke functie heeft als verbindend element tussen de Brunsummerheide (Goudgroene natuurzone) en de Teverener heide (D). Het gebied bestaat tegenwoordig voornamelijk uit gronden in intensief landbouwkundig gebruik, tot Teverener heide afgewisseld met bebouwing, infrastructuur en een golfbaan. Hier bevindt zich ook het intrekgebied van grondwater dat in de Brunsummerheide weer aan de oppervlakte komt en daar zorgt voor het ontstaan van zeer bijzondere natuurwaarden, bijvoorbeeld actieve hoogvenen.

Dit gebied kent bij uitstek verbinding met de ruime omgeving; hier bevindt zich als het ware een opening richting noordoosten (Teverener heide (D)). Feitelijk zijn hier de lokale en regionale meerwaarde sterk met elkaar verbonden en worden ze hieronder in samenhang behandeld.

3.2.1 Maatschappelijke meerwaarde

Ook hier worden binnen de groeve veel meer recreatie voorzieningen gerealiseerd dan in het eindplan was voorzien (Figuur 3-2). Ook hier geldt dat het Plan van Transformatie de groeve uit haar isolement haalt en als onderdeel van de lokale leefomgeving laat functioneren (Figuur 3-2B). Voor omwonenden wordt op loopafstand een zeer aantrekkelijk recreatiegebied gerealiseerd. In het vastgestelde eindplan is hier geen sprake van; in feite blijft daar de situatie zoals die nu actueel is - een geïsoleerde groeve - bestaan, zij het groener. Van beleefbaarheid is geen sprake (Figuur 3-2A). De duidelijke maatschappelijke meerwaarde is er ook wanneer dit deelgebied in samenhang met deelgebied "Noord" wordt beschouwd. Zo vormt het ook een versterking van de regionale recreatieve structuren zoals het Masterplan Heidenatuurpark dit beoogt (in het Masterplan Heidenatuurpark wordt gestreefd naar duidelijke, logische recreatieve routes).

Figuur 3-2 Koppeling met het "Tussengebied" zoals voorzien in het eindplan (A) en het Plan van Transformatie (B). Voor de legenda wordt verwezen naar het uitgebreide ontwerp in het Plan van Transformatie. Figuur A is niet het exacte beeld van het goedgekeurde eindplan, maar een verbeelding van het eindplan in de lay-out van het Plan van Transformatie.

3.2.2 Meerwaarde Goudgroene natuurzone

Feitelijk wordt hier naadloos aangesloten op de ontwikkelingen zoals deze in deelgebied "Brunssumerheide" zijn voorzien, waardoor de daar verwoorde versterking van de Goudgroene natuurzone verder wordt uitgebreid. Echter, de grootste kansen liggen hier buiten de groeve.

Omdat het tussengebied, zoals gezegd, onderdeel is van het intrekgebied voor grondwater dat mede ten grondslag ligt aan bijzondere grondwatergebonden natuurwaarden in de Brunssumerheide (en de Goudgroene natuurzone) en juist het intensieve agrarisch gebruik in dit gebied een bedreiging vormt voor de duurzame instandhouding van deze natuurwaarden¹⁷, liggen hier kansen door het realiseren van Goudgroene natuur of natuur waarvan de natuurwaarden passen bij de status van de Goudgroene natuurzone; namelijk op de stikstofcompensatiepercelen voor de Buitenring Parkstad Limburg. Zeker wanneer deze in samenhang met de daar gerealiseerde compensatie ten behoeve van de Das (*Meles meles*) - onder meer fruitbomen - worden beschouwd.

Daarnaast is dit gebied ook onderdeel van Natuurnetwerk Nederland (Goudgroene natuurzone) en wordt hier gestreefd naar onder meer Kruiden- en faunarijke akkers (N12.05). Deze zijn voedselrijker dan de natuurwaarden die elders worden nagestreefd waardoor voedselrijkere en voedselarmere natuurwaarden elkaar op kleine afstand afwisselen. Zo ontstaat een extensief, bloem- en kruidenrijk landschap. Dit verhoogt het voedselaanbod in het heidelandschap en draagt bij aan de verbondenheid van de Goudgroene natuurzone (verbinding voedselarm en voedselrijk).

¹⁷ Provincie Limburg. 2015. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatie Aanpak Stikstof (PAS) Brunssumerheide (155). Versie 01 december 2015.

In bedoeld landschap gedijen tal van soorten die het tegenwoordig bijzonder moeilijk hebben uitstekend. Denk aan Geelgors (*Emberiza citrinella*) en Veldleeuwerik (*Alauda arvensis*), maar ook aan Roodborsttapuit (*Saxicola rubetra*). Deze laatste twee soorten zijn ook in het kader van Brunssummerheide (Natura 2000) relevant. Hoewel ten aanzien van deze soorten géén instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd zijn in dit gebied, zijn het wel soorten die een goede kwaliteit van habitatype Droge heiden (H4030) indiceren¹⁸. Verder passen in bedoeld landschap ook (bedreigde) akkerkruiden¹⁹ en landschapselementen als houtwallen. Bovendien wordt het landgebruik in het intrekgebied van de Rode Beek geëxtensieerd, hetgeen de natuurwaarden in de Brunssummerheide ten goede komt.

Het Masterplan Heidenatuurpark spreekt van de noodzaak om meer groenstructuren in dit gebied aan te leggen waardoor de barrièrewerking kan worden opgeheven. Deze groenstructuren kunnen, samen met geëxtensieerd agrarisch gebruik, een belangrijke rol vervullen voor natuur in de omgeving. Zo kunnen soorten die bij uitstek profiteren van de verbinding tussen voedselrijke (bijvoorbeeld meer extensief agrarisch gebruik) en voedselarme (bijvoorbeeld de groeve inrichting zoals weergegeven in Figuur 3-2B) milieus uitstekend tot hun recht komen. Al doende ontstaat zo een belangrijke stapsteen in de verbinding die het Masterplan Heidenatuurpark beoogt te realiseren en is sprake van substantiële verbetering van de samenhang van de Goudgroene natuurzone.

3.3 Zuid: Ontsluiting

Het gebied ten zuiden van de groeve vormt als het ware een harde grens tussen natuur, recreatie en toerisme enerzijds en wonen en infrastructuur anderzijds, met het recent aangelegde deel van de "Euregioweg" als meest zichtbare grens.

3.3.1 Maatschappelijke meerwaarde

Met name in dit deelgebied leiden het Plan van Transformatie en de saldobenadering tot een grote "plus" op lokaal niveau; minder validen krijgen toegang tot het uitloopgebied, vissen wordt mogelijk gemaakt²⁰ en het landschap wordt kleinschaliger, beleefbaar en daardoor spannender (Figuur 3-3B). In het door Gedeputeerde Staten vastgestelde eindplan is voornoemd gebruik ondenkbaar, de groeve blijft geïsoleerd. Met name als het om vissen gaat, zijn knelpunten dan niet uit te sluiten; het is een populair tijdverdrijf in de omgeving en grote plassen hebben een grote aantrekkingskracht (bijvoorbeeld Kasteelruïne Schaesberg of Kasteelruïne Landgraaf). De gebiedsontwikkeling voorkomt potentiële knelpunten door vissen als onderdeel van het ontwerp mogelijk te maken. Hierdoor ontstaat ook ruimte voor geëigende voorzieningen.

¹⁸ Ministerie van Economische Zaken. 2015. Profieldocument Droge Europese heiden (H4030). Versie 01-09-2008.

¹⁹ Kuiters L, Huiskens R, Hazebroek E. 2006. Is het hamstervriendelijke beheer ook gunstig voor de akkerflora - Flora inventarisaties van de hamsterkernleefgebieden in de periode 2002-2005. *Natuurhistorisch Maandblad*. 95(4):85-92.

²⁰ Vissen is tegenwoordig al op beperkte schaal mogelijk gemaakt in het reeds afgewerkte deel van de huidige groeve.

Figuur 3-3 Koppeling van het zuidelijke deel van de groeve zoals voorzien in het eindplan (A) en het Plan van Transformatie (B). Voor de legenda wordt verwezen naar het uitgebreide ontwerp in het Plan van Transformatie. Figuur A is niet het exacte beeld van het goedgekeurde eindplan, maar een verbeelding van het eindplan in de lay-out van het Plan van Transformatie.

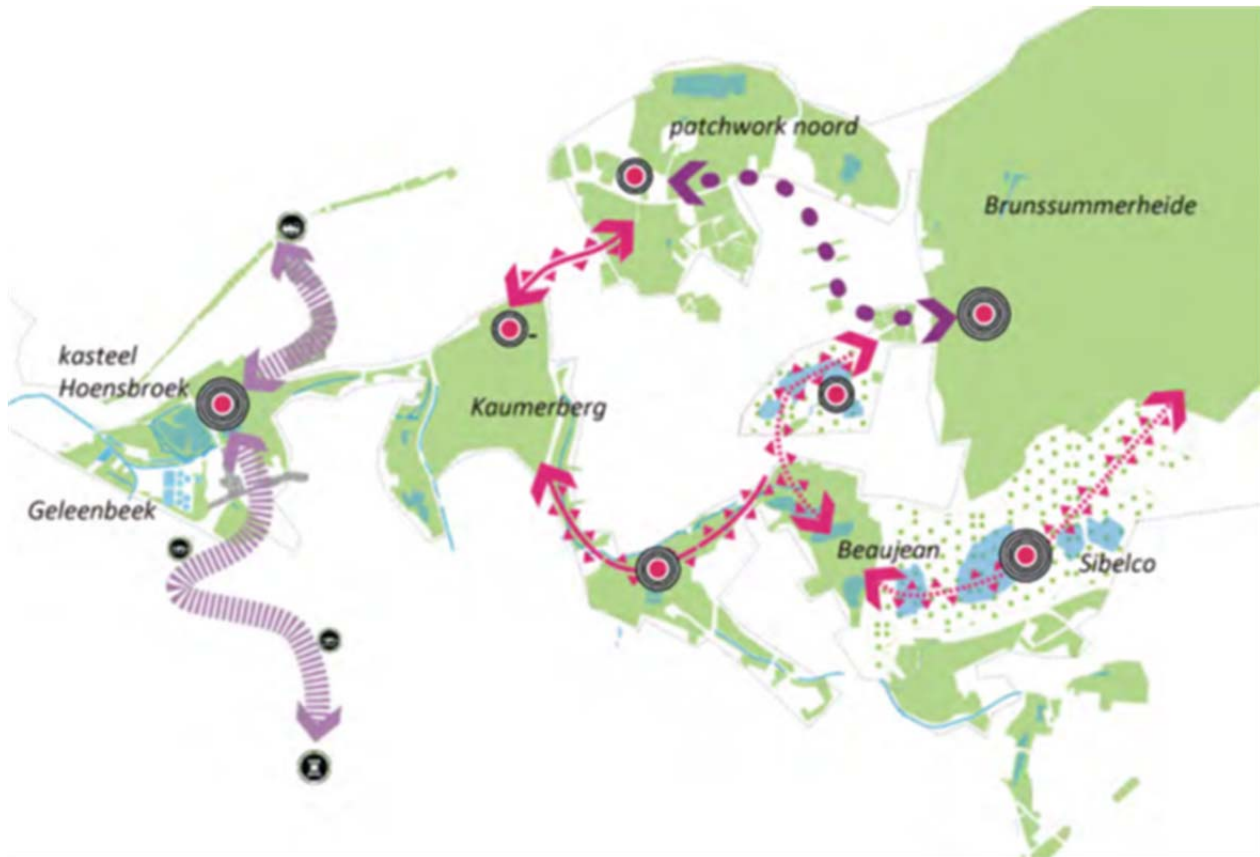
Omdat het groevelandschap vooral associaties oproept met buitenlandse natuur heeft het, zoals eerder aangehaald, toeristische potenties. Door de gebiedsontwikkeling ontstaan hier, in aansluiting op de “Euregioweg”, een grote parkeerplaats en mogelijk een uitspanning. Bezoekersstromen worden goed geleid. Vervolgens ontvouwt zich een gebied dat zich goed leent voor allerlei vormen van recreatie: van zwemmen tot fietsen, van natuurbeleving tot cultuurhistorie. Hiermee heeft de afgewerkte groeve alle potenties om zich tot één van de attracties te ontwikkelen die Parkstad rijk is. Het landschap wordt toegankelijk en beleefbaar (Figuur 3-3).

3.3.2 Meerwaarde Goudgroene natuurzone

In dit deel van de groeve is nu al 18 hectare natuur ingericht. Wat betreft toegevoegde waarde voor de Goudgroene natuurzone voor de omgeving zijn de kansen in dit gebied beperkt, maar niet geheel afwezig. Zo geldt dat de “Euregioweg” faunapasseerbaar is aangelegd, wat zoveel betekent dat onder meer de Das -die nu al gebruik maakt van een burcht in het zuidelijk deel van de groeve, maar ook daarbuiten net ten oosten van de groeve- de weg veilig kan passeren en in het ten zuiden van de “Euregioweg” gelegen agrarisch gebied kan foerageren. Op korte afstand is er zo sprake van verbinding van voedselrijke en voedselarme milieus, waarbij ook het “tussengebied” conform de uitwerking in paragraaf 3.2.2 ook (meer) geschikt en bereikbaar wordt voor de Das.

Het huidige groevelandschap loopt hier verder in de vorm van Groeve Beaujean. Hier ligt een kans om op termijn Brunsummerheide te verbinden met het dal van de Geleenbeek (Figuur 3-4). Een van de zones die de Brunsummerheide en het dal van de Geleenbeek verbindt, leidt vanuit het dal, via kasteel Hoensbroek, de Kaumerberg en Groeve Beaujean naar het gebied waar het Masterplan Heidenatuurpark op ziet. De huidige groeve is daar onderdeel van.

De grote parkeerplaats (Figuur 3-3B) vormt een zeer effectief zoneringsinstrument; veel bezoekers van (natuur)gebieden begeven zich niet ver van parkeerplaatsen, waardoor een groot deel van deze bezoekers zich niet meer in de kern van Brunsummerheide zal begeven. Deze wordt hierdoor rustiger, wat de natuurwaarden in de Goudgroene natuurzone daar ten goede komt. Hierin speelt ook mee dat door heel de afgewerkte groeve voorzien is in wandel-, fiets- en ruiterspaden en dat het “groevelandschap” voor recreanten “van buitenaf” ook zeer aantrekkelijk is; men hoeft de afgewerkte groeve niet uit voor een bijzondere landschaps- en natuurervaring.

Figuur 3-4 Visie Gebrookerbos met de verbinding tussen "Brunsummerheide" en het dal van de Geleenbeek via onder meer kasteel Hoensbroek²¹

3.4 West: Groevelandschap

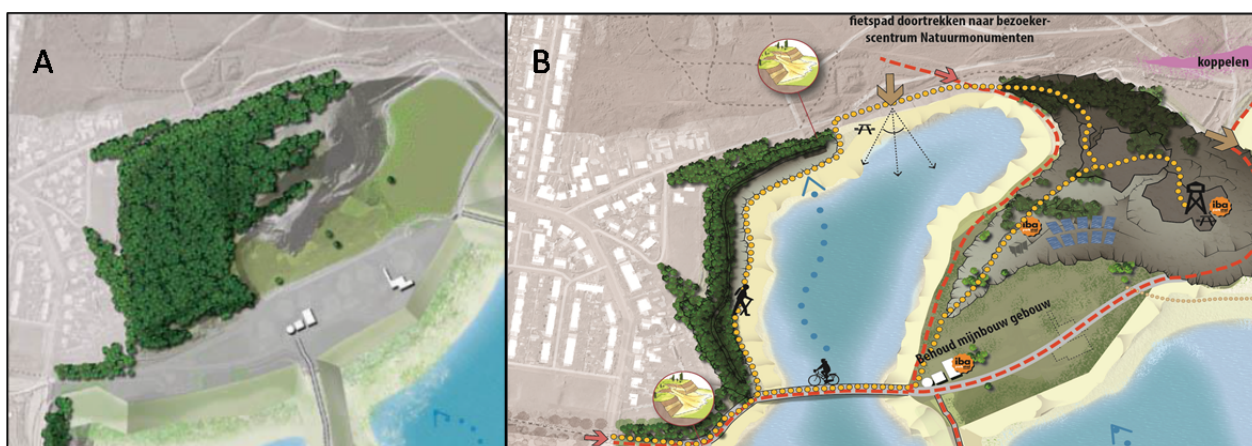
In het westen wordt de groeve begrensd door de bebouwde kom (Heerlerheide) en Groeve Beaujean (Figuur 3-5). Het spreekt voor zich dat juist in dit deel maatschappelijke meerwaarde van zeer groot belang is.

3.4.1 Maatschappelijke meerwaarde

Juist omdat dit deelgebied grenst aan omliggende bebouwing zal dit deel van de groeve na herinrichting een belangrijk "toegangspoot" voor de aangrenzende wijk vormen, iets dat in het Masterplan Heidenatuurpark, maar zeker in het door Gedeputeerde Staten vastgestelde eindplan onderbelicht blijft (Figuur 3-5A). Zo wordt hier bijvoorbeeld, net zuidelijk van het fietspad, een hondenuitlaatvoorziening gerealiseerd, iets waar met name aanwonenden direct (vanaf 2020) profijt van hebben.

Verder hebben omwonenden door de aanleg van wandel en fietspaden de mogelijkheid om via een tweetal toegangspunten een "blökske um" te gaan, waarbij zij niet alleen kunnen genieten van het bijzondere "groevelandschap", maar ook direct toegang hebben tot de cultuurhistorie van hun woonomgeving (onder meer het mijnbouw verleden). Bovendien zijn de visplas en de overige delen van de afgewerkte groeve slechts een steenworp van deze toegangspunten verwijderd.

Zoals in voorgaande aangehaald liggen er kansen om in de toekomst via de nu nog actieve Groeve Beaujean door middel van doorgaande recreatieve voorzieningen²¹ op recreatief en toeristisch vlak aansluiting te zoeken bij het Geleenbeekdal; een populair toeristisch en recreatief trekpleister. Hiervoor zijn wel nieuwe en duidelijke fietsroutes nodig. Hierop wordt voorgesorteerd met onder meer een doorgaande fietsroute (Figuur 3-5B in samenhang met figuur 3-3B).

Figuur 3-5 Koppeling met het "Groevelandschap" zoals voorzien in het eindplan (A) en het Plan van Transformatie (B). Voor de legenda wordt verwezen naar het uitgebreide ontwerp in het Plan van Transformatie. Figuur A is niet het exacte beeld van het goedgekeurde eindplan, maar een verbeelding van het eindplan in de lay-out van het Plan van Transformatie.

3.4.2 Meerwaarde Goudgroene natuurzone

De schil van de "Mijnsteenbergt" met 2,2 hectare bos blijft hier behouden. Uiterlijk in 2025 wordt de nieuwe "Mijnsteenbergt" opgeleverd waar pioniersvegetaties zich vrij kunnen ontwikkelen. In 2036 wordt het hele deel, aansluitend op de Brunsummerheide, opgeleverd. De overige kansen voor de Goudgroene natuurzone in en rond dit gebied zijn beperkter. In deze omgeving zijn ook relatief minder en zeker kleinere gebieden aangewezen onder Natuurnetwerk Nederland. Dit heeft alles te maken met de ruim aanwezige bebouwing en bedrijvigheid.

3.5 Meerwaarde samengevat

Het geheel overziend laat hoofdstuk 3 zien dat de gecombineerde activiteiten in en rond de groeve (gebiedsontwikkeling volgens het Plan van Transformatie, winnen zilverzand, realiseren Goudgroene natuur "tussengebied") leiden tot een grote bijdrage aan het verbeteren van de samenhang van de Goudgroene natuurzone, terwijl tegelijkertijd ook sprake is van duidelijke maatschappelijke meerwaarde.

Zo kan de groeve na beëindiging van de economische activiteiten uit haar isolement worden gehaald en onderdeel worden van de leefomgeving van direct omwonenden. Zij vinden hier een aantrekkelijk recreatie en uitloopgebied in de achtertuin. Dit komt de (be)leefbaarheid van de omliggende wijken ten goed; een streven dat al lange tijd op de agenda staat.

Daarnaast wordt voorzien in natuurwaarden die niet alleen op zichzelf waardevol en beleefbaar zijn, maar ook naadloos aansluiten bij de doelen die worden nagestreefd in gebieden die onderdeel zijn van de Goudgroene natuurzone (Natuurnetwerk Nederland) in de (ruime) omgeving. Hierdoor ontstaat de beoogde versterking van de Goudgroene natuurzone. De afgewerkte groeve en (een deel van) het "tussengebied" wordt een functioneel onderdeel van de Goudgroene natuurzone.

²¹ In het masterplan wordt hier wel op gestuurd, maar meer concrete uitwerking komt van gemeente Heerlen. Gemeente Heerlen. 2012. Gebrookerbos – waar authentieke mensen leven, wonen, genieten en werken.

De recreatieve en toeristische functie die binnen de groeve wordt gerealiseerd draagt bij aan het ontlasten van die delen van de Goudgroene natuurzone, die nu te leiden hebben onder de hoge recreatiedruk (Brunsummerheide). Strategisch gelegen gronden buiten de groeve (dat wil zeggen in het intrekgebied van de Brunsummerheide) worden geëxtensieerd in gebruik, waardoor de waarden in de kern van de Goudgroene natuurzone een meer duurzame toekomst tegemoet mogen zien.

4 Inhoudelijke uitwerking salderingsopgave

Het voornemen van Sibelco om de “Mijnsteenbergr” toe te voegen aan het actieve deel van de groeve leidt tot circa 14 hectare ruimtebeslag in de Goudgroene natuurzone (Figuur 1-2). Dit ruimtebeslag wordt, zoals eerder aangehaald, gesaldeerd volgende kaders van artikel 2.6.4 van de Omgevingsverordening (zie kader 1, paragraaf 2.1). Verder staat op een deel van de “Mijnsteenbergr” bos (Figuur 4-1). Dit bos wordt gekapt om de “Mijnsteenbergr” af te kunnen graven. In het kader van de Boswet moet het gekapte bosoppervlak worden gecompenseerd. In dit hoofdstuk wordt de salderingsopgave zoals die voortvloeit uit aanwijzing van de “Mijnsteenbergr” als onderdeel van de Goudgroene natuurzone kwantitatief en kwalitatief uitgewerkt. Ook wordt de opgave vanuit de Boswet bepaald.

Voor de Boswet wordt dit conform de daarvoor geldende methodieken uitgewerkt. Een methode voor het uitwerken van de salderingsopgave is niet voor handen. Artikel 2.6.4 van de Omgevingsverordening dat ziet op de saldobenadering geeft hier bijvoorbeeld geen handvatten voor. Dat is ook niet nodig, want het is aan de samenwerkende partijen om te bepalen wanneer sprake is van verbetering van de natuurwaarden in en rond het gebied, waarbij de samenhang van de Goudgroene natuurzone verbetert. Dat geldt zeker voor deze gebiedsvisie waarin zowel maatschappelijk meerwaarde als meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone wordt beoogd. Omdat het wel wenselijk is om gevoel te hebben bij de ondergrens wordt hier gebruik gemaakt van het gedachtengoed van de Beleidsregel natuurcompensatie²². Deze beleidsregel biedt een methodiek om de minimale opgave te kwantificeren. De berekende arealen vormen dan ook alleen een handvat om de salderingsopgave uit te werken. Tenslotte worden de te salderen arealen op de beschikbare en qua abiotiek (morfologie en fysisch-chemische omstandigheden) geschikte locaties binnen en buiten de groeve gesitueerd, zoals onder artikel 2.6.4 lid 2 wordt gevraagd.

4.1 Natuurnetwerk Nederland

4.1.1 Welke beheertypen worden gesaldeerd?

In het Natuurbeheerplan²³ zijn beheertypen en ambitietypen zoals deze voor de Goudgroene natuurzone worden nagestreefd ruimtelijk begrensd (Figuur 1-2). Voor de “Mijnsteenbergr” komt de beschreven ambitie uit het natuurbeheerplan niet volledig overeen met de beheertypen die in het natuurbeheerplan staan vermeld (Tabel 4-1). Verder heeft veldwerk²⁴ laten zien dat in het gebied andere vegetatietypen voorkomen dan de in het natuurbeheerplan beschreven beheertypen en ambitie. Zo wordt voor het voormalig rangeerterrein het beheertype bos aangegeven, terwijl hier aantoonbaar nooit bos heeft gestaan. Het terrein is voorheen in gebruik geweest als rangeerterrein van de mijn Oranje-Nassau IV en daarna als slibdepot van de gewassen mioceenzand afkomstig uit de groeve. Voor het ‘depot’ geldt dat het van 2000 tot 2010 in gebruik geweest als tijdelijke opslag van dekgrond. De volgende vegetatietypen zijn tijdens het veldwerk aangetroffen (zie ook figuur 4-1):

- Bos, onderverdeeld in twee verschillende subtypen. Eén type dat er kwalitatief ‘redelijk’ goed bij ligt, ‘beuken-eikenbos; type valse salie’, en één type dat weliswaar uit dezelfde boomsoorten bestaat maar een ‘redelijk’ verzuurde ondergroei van braam en andere ruigtekruiden vertoont, ‘beuken-eikenbos; type braam’. Al deze aangetroffen bostypen worden tot het Limburgse natuurdoeltype ‘A 1.1 Wintereiken-Beukenbos’ gerekend.
- Verder is een gedeelte toegekend aan het type ‘gemengd bos met wilg, hazelaar, berk en heermoes’. Ook dit bostype wordt tot het Limburgse natuurdoeltype ‘A 1.1 Wintereiken-Beukenbos’ gerekend.

²² Provincie Limburg. 2015. Beleidsregel natuurcompensatie. Versie 24 maart 2015 2015/1519.

²³ Provincie Limburg. 2015. Provinciaal Natuurbeheerplan Limburg 2016. Provincie Limburg. Maastricht. Versie 14 april 2015.

²⁴ Op 11 juli 2012 hebben ecologen van Royal HaskoningDHV een veldbezoek gebracht aan de “Mijnsteenbergr” om de actueel aanwezige vegetatie op de berg, het voormalige rangeerterrein en het terrein waar het dekgronddepot heeft gelegen in kaart te brengen.

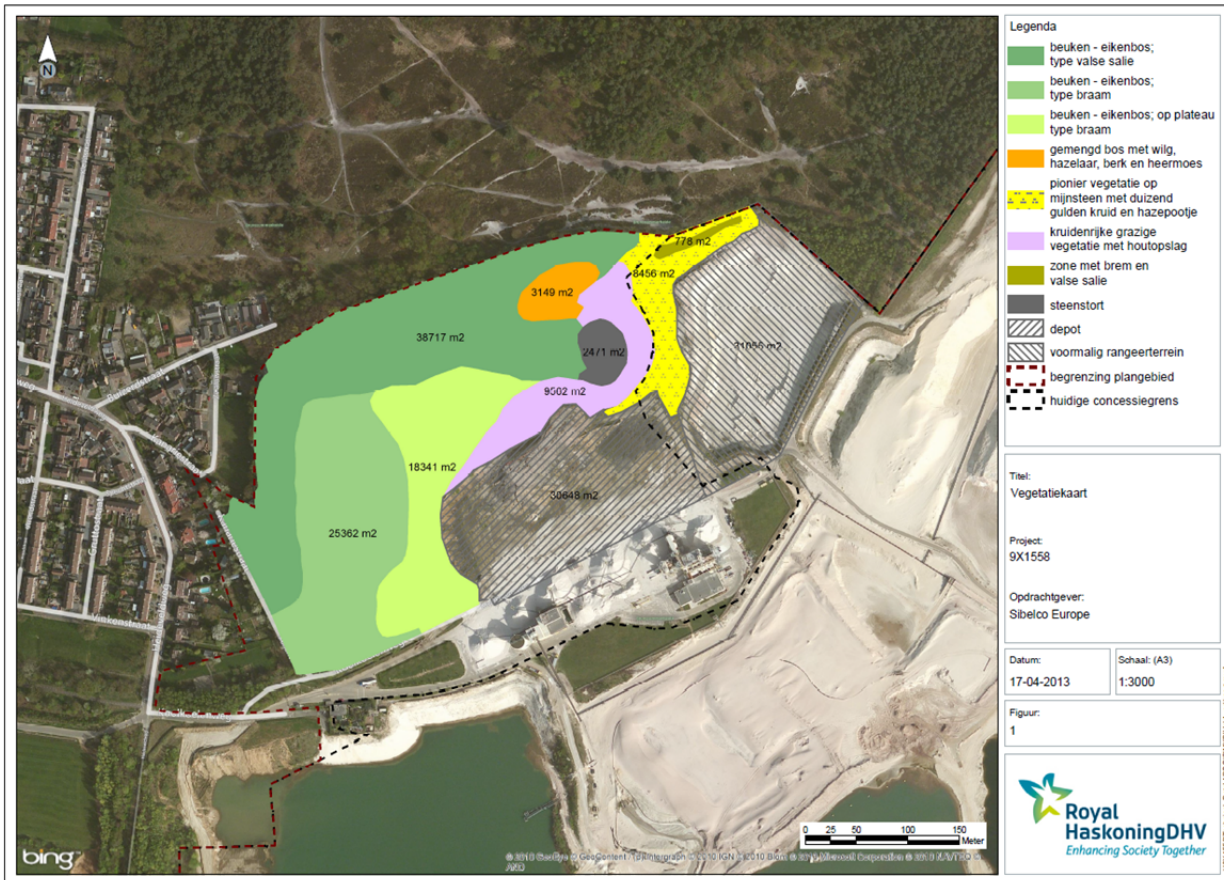
- De steenstort bevat weinig tot geen begroeiing en hieraan is derhalve geen vegetatietype en daarmee ook geen natuurdoeltype toegekend.
- Onderlangs de steenstort bevindt zich een kruidenrijke grazige vegetatie met her en der houtopslag. Deze vegetatie wordt gerekend tot het Limburgse natuurdoeltype 'A 5.11 Droog kruidenrijk grasland'
- De grazige vegetatie gaat over in een pioniervegetatie met duizendguldenkruid en hazepootje, welke tot het Limburgse natuurdoeltype 'A 9.2.1. Pioniergemeenschappen op droog zand' wordt gerekend.
- In de zone met pioniervegetatie ligt een zone met brem en valse salie, welke tot het Limburgse natuurdoeltype 'A 7.1 Droge ruigten' wordt gerekend.
- Het voormalig rangeerterrein is compleet braak en altijd onbegroeid geweest. Aan dit deelgebied is derhalve geen natuurdoeltype toegekend.
- Op het 'depot' bevindt zich ruderaal pioniersvegetatie, die tot ontwikkeling is gekomen sinds het op het terrein gelegen depot is afgegraven.

Vanwege de afwijkingen tussen de kaarten in het natuurbeheerplan, de actuele situatie en het gebruik van het terrein in het verleden is in overleg met Provincie Limburg, Bevoegd Gezag als het gaat om de Goudgroene natuurzone, de natuurdoeltypenkaart voor de "Mijnsteenberg" verfijnd (Figuur 4-1). Deze verfijnde kaart vormt de basis voor het uitwerken van de salderingsopgave.

Tabel 4-1

Volgens het Provinciaal Natuurbeheerplan Limburg 2016 op het plangebied en omgeving. In de natuurdoelentabel is per deelgebied is aangegeven welke natuurdoelen de provincie in de deelgebieden nastreeft. De "Mijnsteenberg" valt volgens het natuurbeheerplan binnen deelgebied ZLN4.31B. Zodoende zijn vermelde beheertypen (natuurdoeltypen) van toepassing op de "Mijnsteenberg" en omgeving (volgens ambitiekaart en natuurdoelentabel). *Cursief gedrukte typen komen niet voor binnen het plangebied gelet op de landschapsstructuur. Binnen het plangebied is op dit moment geen oppervlaktewater aanwezig. Deze drie types worden daarom verder buiten beschouwing gelaten. NDT: Natuurdoeltype.*

Deelgebied Natuurdoeltypen	NDT	Beheertype/pakket	Omschrijving
ZLN4.31B Berken-Zomereikenbos	A 1.5	N15.02	Dennen-, eiken- en beukenbos
ZLN4.31B Wintereiken-Beukenbos	A 1.1	N15.02	Dennen-, eiken- en beukenbos
ZLN4.31B Droge Heide	A 3.1	N07.01	Droge heide
ZLN4.31B Heischraalgrasland	A 5.3	N11.01	Droog schraalland
<i>ZLN4.31B Heuvellandbeek</i>	<i>A 8.1</i>	<i>N03.01</i>	<i>Beek en bron</i>
<i>ZLN4.31B Voedselarme plas</i>	<i>A 8.5</i>	<i>L01.01</i>	<i>Poel en klein historisch water</i>
<i>ZLN4.31B Voedselarme plas</i>	<i>A 8.5</i>	<i>N06.05</i>	<i>Zwakgebufferd ven</i>

Figuur 4-1 Huidige situatie vegetatietypen op de "Mijnsteenbergr" op basis van het veldbezoek d.d. 11 juli 2012

4.1.2 Handvat voor de salderingsopgave

Tabel 4-2 laat zien dat het toevoegen van de "Mijnsteenbergr" aan het actieve deel van de groeve leidt tot 14,65 hectare ruimtebeslag in de Goudgroene natuurzone. Uitgaande van de verfijnde natuurbeheertypenkaart (Figuur 4-1) en gebruikmakend van het gedachtegoed van de Beleidsregel natuurcompensatie volgt hieruit een salderingsopgave van 19,19 hectare. In deze rapportage wordt volstaan met deze overzichtstabel. De technische uitwerking is opgenomen in bijlage 3.

Tabel 4-2 Salderingsopgave naar beheertype

Huidige vegetatietypen	Limburgs natuurdoeltype	Huidig oppervlak		Toeslag ^a	Te salderen oppervlak		Maximaal areaal hoger type ^b
		in m ²	in ha	in %	in ha	in ha	in ha
Bostypen							
Beuken-eikenbos, type valse salie	A 1.1 Wintereiken-Beukenbos	38.717	3,87	66%	6,43	10,55	4,19 ^c
Beuken-eikenbos, type braam	A 1.1 Wintereiken-Beukenbos	25.362	2,54	66%	4,21		
Beuken-eikenbos, op plateau type braam	A 1.1 Wintereiken-Beukenbos	18.341	1,83	66%	3,04		
Gemengd bos met wilg	A 1.1 Wintereiken-Beukenbos	3.149	0,31	66%	0,52		
<i>Te behouden schil</i>							
Beuken-eikenbos, type valse salie	A 1.1 Wintereiken-Beukenbos	-22.000	-2,2	66 %	-3,65		
Overige typen							
Kruidenrijke grazige vegetatie	A 5.11 Droog kruidenrijk grasland	9.562	0,96	33%	1,27	1,37	0,69
Zone met brem en valse salie	A 7.1 Droge ruigten	778	0,08	33%	0,10		
Typen zonder kwaliteitstoeslag							
Pioniervegetatie op mijnsteen	A 9.2.1. Pioniergemeenschappen op droog zand	8.456	0,85	0%	0,85	0,85	0,42
Areaal zonder natuurdoeltype							
Steenstort	Geen natuurdoeltype	2.471	0,25	0%	0,25	6,42	6,42
Depot	Geen natuurdoeltype	30.648	3,06	0%	3,06		
Voormalig rangeerterrein	Geen natuurdoeltype	31.055	3,11	0%	3,11		
Totaal		146.539	14,65			19,19^d	11,72

^a De toeslag volgt uit bijlage 1 van de Beleidsregel natuurcompensatie. Deze toeslag, verdeeld in vier categorieën, vindt zijn oorsprong in de mate van vervangbaarheid van een beheertype (natuurdoeltype), waarbij die types die moeilijk te realiseren zijn een hogere toeslag kennen in vergelijking met types die makkelijker realiseerbaar zijn. Voor meer details zie bijlage 3.

^b Voor alle natuurdoeltypen geldt dat maximaal 50% van de totale oppervlakte te compenseren natuur, inclusief de kwantiteitstoeslag, ingevuld kan worden met andere natuurdoeltypen van vergelijkbare waarde uit dezelfde of een hogere categorie. Voor meer details zie bijlage 3.

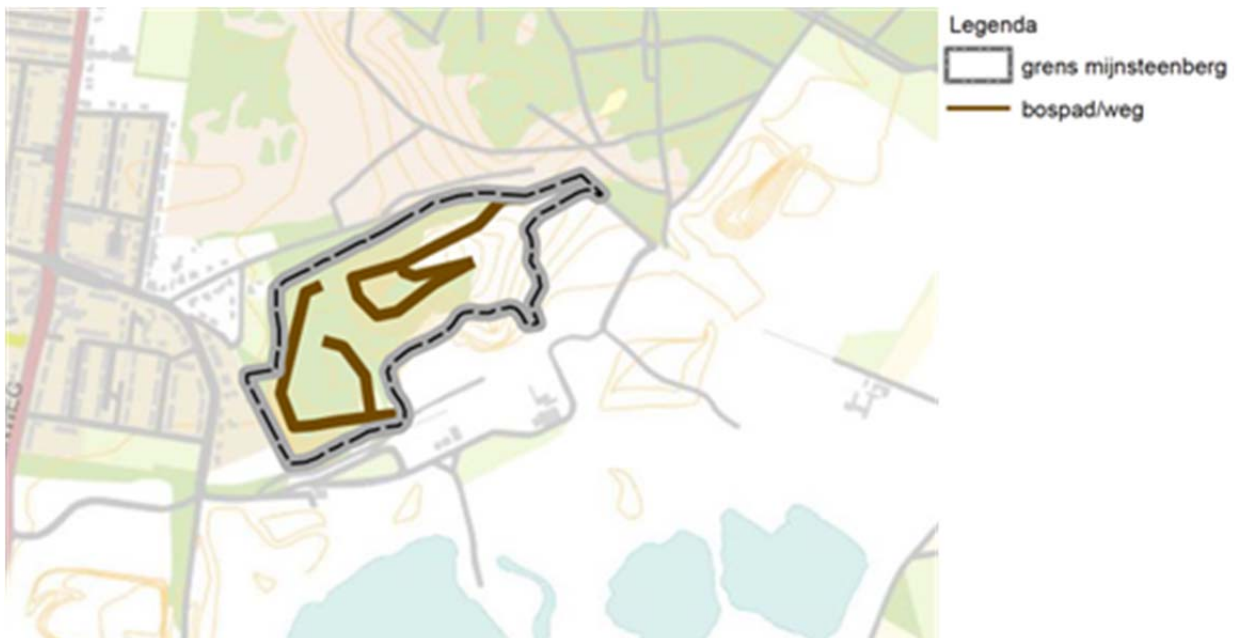
^c In het kader van de Boswet dient echter minimaal 6,36 hectare bos 1:1 gecompenseerd te worden, waardoor minder dan 50% overblijft om te vervangen door een ander type. De Boswet is hierbij dus bepalend voor het minimaal te realiseren oppervlak bos.

^d Hoewel de "Mijnsteen" ook na omzetten onderdeel van de Goudgroene natuurzone blijft, is het betrokken areaal van 6,4 hectare hier toch meegenomen in het bepalen van de salderingsopgave.

4.2 Boswet

In het kader van de Boswet dient bos dat wordt gekapt 1 op 1 gecompenseerd te worden. Het oppervlak bos op de "Mijnsteenbergr" bedraagt ongeveer 8,56 hectare (Tabel 4-2). Ook hier geldt dat een schil van 2,2 hectare behouden zal blijven, welke van voorgaand areaal moet worden afgetrokken. Dat levert een compensatieplicht van 6,36 hectare.

Eind december 2012 is een kapmelding gedaan in het kader van de Boswet voor het kappen van bomen om de toegangsweg/bospad op het plateau van de "Mijnsteenbergr" (ca. 565 m lang en 3,5 m breed) te herstellen (Figuur 4-2). Hiertoe is februari 2013 in totaal circa 0,2 hectare bos gekapt. Bij de bepaling van de huidige en te compenseren bosoppervlakten is uitgegaan van de buitengrens. Hierin is de 0,2 hectare reeds gekapt bos dus nog meegeteld. Dit oppervlak bos moet nog worden gecompenseerd in het kader van de Boswet. Deze compensatie zal, gelet op de wettelijke compensatietermijn, zeer waarschijnlijk vooruitlopend op de salderingsverplichting worden uitgevoerd. In dat geval wordt de dan reeds uitgevoerde boscompensatie (0,2 hectare) in mindering gebracht op de totale compensatieopgave.

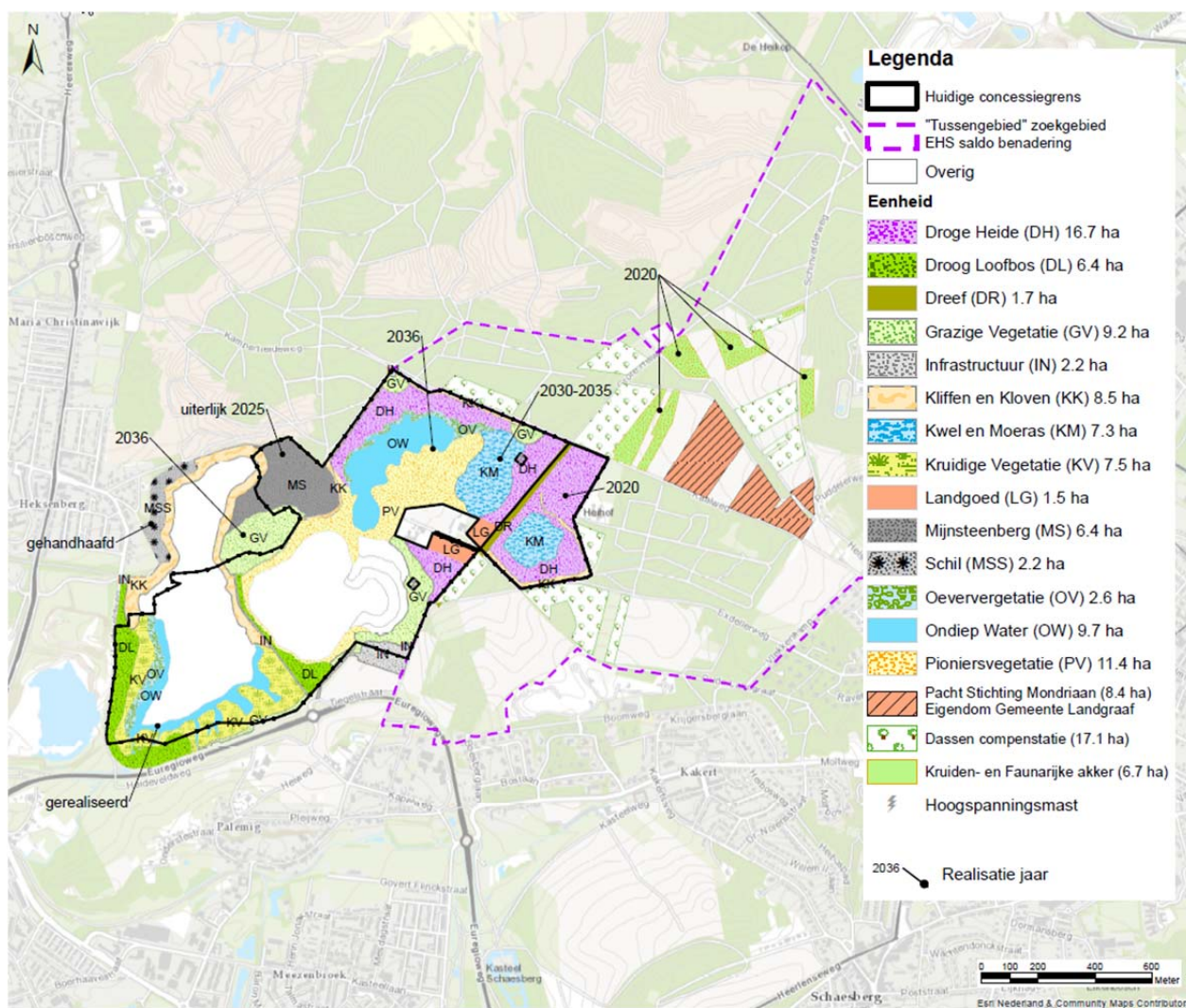

Figuur 4-2 Situering bospad/weg op de mijnsteenbergr, waarbij het westelijke pad met zijpad begin 2013 is hersteld

4.3 Ruimtelijke en temporele uitwerking

4.3.1 Ruimtelijke uitwerking

In het Plan van Transformatie (Figuur 2-1) is verbeeld hoe gecombineerd uitwerking wordt gegeven aan maatschappelijke meerwaarde en meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone (hoofdstuk 3). Speciaal met het oog op dit laatste is de verbeelding uitgewerkt naar natuurdoeltypen (Figuur 4-3), waarbij ook buiten de groeve is gekeken (zie paragraaf 3.2.2). In tabel 4-3 is uitgewerkt hoe die beeld zich in kwantiteit en kwaliteit verhoudt tot de in tabel 4-2 uitgewerkte saldobenadering.

Figuur 4-3 Ruimtelijke en temporele uitwerking van de salderingsopgave

Tabel 4-3 Ruimtelijke uitwerking Plan van Transformatie in relatie tot saldobenadering

Natuurdoeltype	Minimaal areaal (ha) ^a	Areaal onder Plan van Transformatie (ha) ^b
Natuurdoeltypen waarvoor saldering geldt		
A1.1 Wintereiken-Beukenbos	6,36	6,4 (DL)
A5.11 Droog kruidenrijk grasland	0,64	7,5 (KV)
A7.1 Droge ruigten	0,05	9,2 (GV)
A9.2.1 Pioniergemeenschappen op droog zand	0,42	11,4 (PV)
Overige natuurdoeltypen		
A3.1 Droge heide		16,7 (DH)
A6 Moerassen		7,3 (KM)
A8.5 Voedselarme plassen		12,3 (OW & OV)
A10 Kruiden- en faunarijke akker		6,7 ^c
Totaal		77,5

^a Uit tabel 4-2.

^b Legenda code uit figuur 4-3 tussen haakjes.

^c Geheel buiten de groeve .

Voldoen aan de vereisten

Tabel 4-3 laat zien dat onder het Plan van Transformatie ruim voldaan wordt aan het minimaal te salderen areaal per natuur en dat ook ruim voldaan wordt aan de minimale salderingsverplichting van 19,19 hectare (Tabel 4-2). De 11,72 hectare die ingevuld mag worden met natuurdoeltypen van eenzelfde of hogere kwaliteit (Tabel 4-2) wordt ook meer dan volledig ingevuld; zo vallen de 16,7 hectare Droge heide onder de minst vervangbare (meest waardevolle) natuurdoeltypen. In totaal voorziet het Plan van Transformatie in 77,5 hectare Goudgroene natuur, waarvan ten minste 6,7 hectare buiten de groeve. Daarnaast wordt nog circa 9 hectare natuur gerealiseerd die niet in bestaande beheertypen te vatten is, bijvoorbeeld kliffen en kloven, maar wel van belang zijn voor de Goudgroene natuurzone. Zo zijn de kliffen van belang voor duurzame instandhouding van pioniervegetatie.

Ook aan de verplichtingen vanuit de Boswet (6.36 hectare 1:1 compensatie; paragraaf 4.2) wordt voldaan. Er wordt voorzien in 6,4 hectare Droog loofbos (DL) en 1,7 hectare Dreef (DR). Het areaal bos dat nu al in het zuidoostelijk deel van de groeve is gerealiseerd, is hierin meegerekend. Immers, de inrichting aldaar is conform het Plan van Transformatie, waardoor deze verband houdt met het voornemen van Sibelco om de "Mijnsteenbergr" toe te voegen aan het actieve deel van de groeve. Het vormt integraal onderdeel van de gebiedsontwikkeling.

Meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone

Door juist in het noorden van de huidige groeve in te zetten op de meest voedselarme beheertypen (bijvoorbeeld Droge heide (DH) en Pioniervegetatie (PV)) wordt maximaal aangesloten bij de waarden die in de Brunssumerheide worden nagestreefd. Natura 2000-gebied Brunssumerheide is overigens ook onderdeel van de Goudgroene natuurzone, waardoor de (interne) verbondenheid van deze zone wordt verbeterd. Verder voorziet de inrichting hier in natuurlijke gradiënten van water (Ondiep water; OW) via vochtige, grazige vegetaties (OV, GV, KV) naar Droge heide (DH). Vanwege de zeer voedselarme uitgangssituatie is juist hier zicht op deze natuurlijke gradiënten, die elders vaak zijn verstoord door té voedselrijke omstandigheden of verstoorde waterhuishouding.

In het zuiden en westen worden meer opgaande beheertypen gerealiseerd, waaronder de boscompensatie (Droog loofbos; DL) en (vochtige) kruidige vegetatie (KV). Vanuit landschappelijk oogpunt is dit wenselijk, maar ook natuur heeft hier baad bij. Zo is in dit gebied een Dassenburcht aanwezig. Dassen kennen optimaal foerageergebied in onder meer (vochtige) graslanden, waardoor realisatie van dit natuurdoeltype een meerwaarde is voor de betreffende burcht. Op kort afstand van de burcht wordt optimaal geschikt foerageergebied gerealiseerd, waardoor de Das minder afhankelijk wordt van de landbouwgebieden in het zuidwesten, aan de overzijde van de Euregioweg.

Verder geldt dat buiten de groeve, in het zogenoemde tussengebied (Figuur 4-3) kansen liggen voor het versterken van zowel de verbondenheid van de Goudgroene natuurzone als bestaande natuurwaarden binnen deze zone. Door een deel van de salderings- en compensatieopgave (relevant voor respectievelijk Natuurnetwerk Nederland en Boswet) in dit gebied vorm te geven, ontstaan kansen voor het verbinden van voedselrijke en voedselarme milieus. Gedacht kan worden aan een extensief landschap, waar tal van soorten die het tegenwoordig bijzonder moeilijk hebben uitstekend kunnen gedijen (zie paragraaf 3.2.2).

Omdat dit gebied ook het intrekgebied vormt voor grondwaterafhankelijke voedselarme natuurwaarden in Brunssummerheide draagt extensivering van het landgebruik in dit gebied ook bij aan het behoud van (de kwaliteit van) deze natuurwaarden (zie paragraaf 3.2.2).

4.3.2 Beschikbare gronden en uitvoeringstermijn

In het zuidwestelijke deel (Figuur 4-3) zijn de economische activiteiten al beëindigd. Hier is al 18 hectare ingericht, conform figuur 4-3. Verder laat het Plan van Transformatie zien dat het in figuur 4-3 geschetste beeld tussen 2020 en 2036 gefaseerd gerealiseerd zal worden, globaal van west naar oost (zie ook Artikel 2.6.4 lid 2c; Kader 1).

Hoewel het hierboven geschetste beeld in zichzelf al duidelijke meerwaarde levert voor de Goudgroene natuurzone, wordt op dit moment nog onderzocht of in het "tussengebied" gronden in eigendom van gemeente Landgraaf onderdeel kunnen worden van de Goudgroene natuurzone. Vanwege hun ligging zijn hier kansen aanwezig voor het verder verbinden van de Goudgroene natuurzone. Op deze gronden worden in 2016 een poel, enkele knobomen, singels, hagen en hoogstamfruitbomen gerealiseerd²⁵. Onduidelijk is echter in hoeverre het huidige en toekomstige beheer en grondgebruik aansluiten bij de Goudgroene natuurzone. Iets vergelijkbaars geldt voor de percelen die zijn ingezet als compensatiegebied voor de Das. Echter, voor beide typen percelen geldt dat nog in onderzoek is in hoeverre het haalbaar is deze op te nemen in de Goudgroene natuurzone. Als zodanig maakt het opnemen van deze gronden geen deel uit van deze gebiedsvisie.

²⁵ IKL. 2014. *Herinrichting Heihofweide - Projectvoorstel. 24-491-OV-048 (status 0.1 Praatstuk). Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg. Roermond.*

5 Conclusie

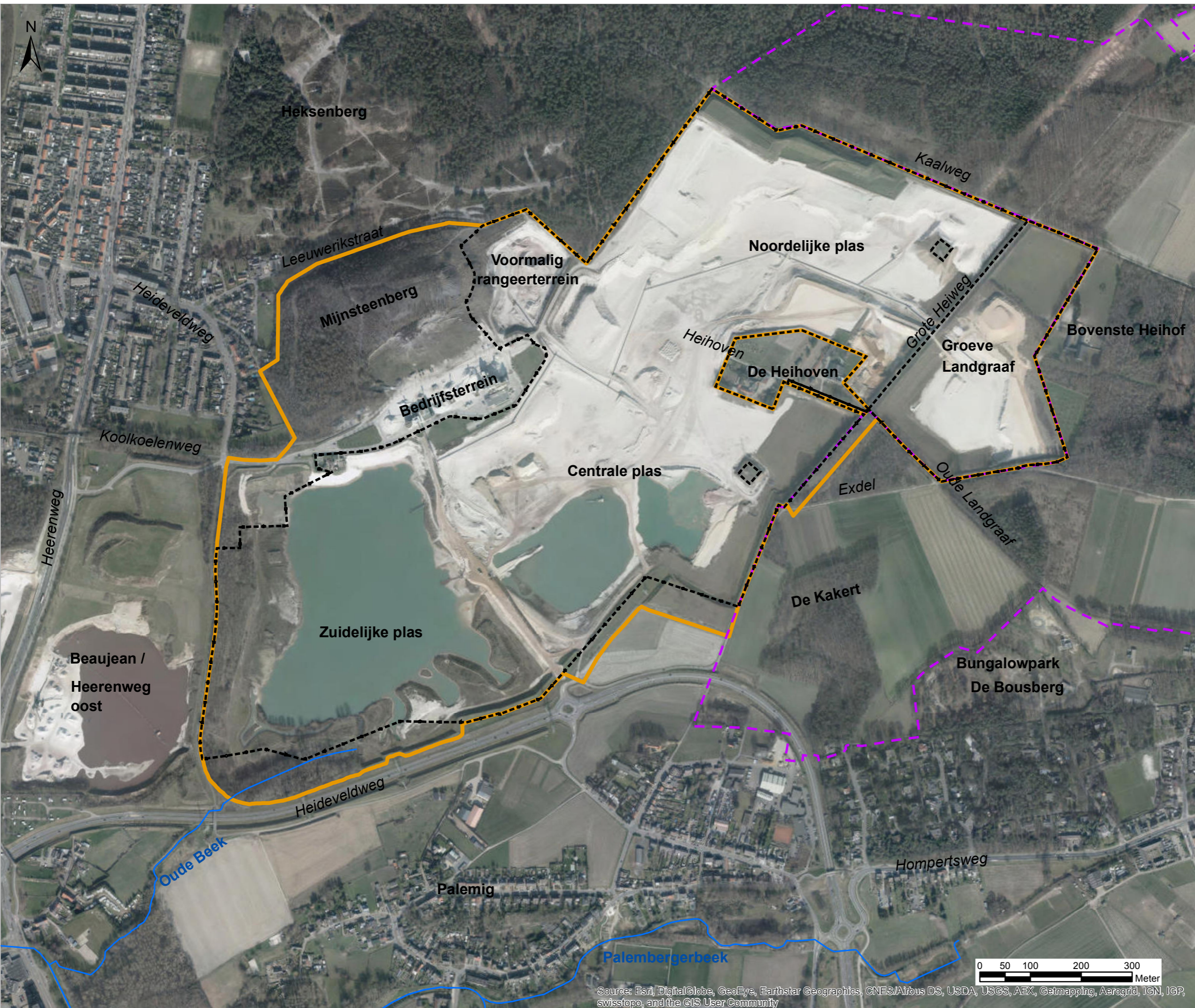
Het voornemen van Sibelco om de “Mijnsteenbergrand” toe te voegen aan het actieve deel van de groeve biedt kansen om in het groevegebied zowel lokaal als regionaal te komen tot duurzame gebiedsontwikkeling, terwijl ook de kwaliteit en de samenhang van de Goudgroene natuurzone wordt verbeterd. De wensen van de samenwerkende partijen zijn uitgewerkt in een Plan van Transformatie dat door middel van een bindende samenwerkingsovereenkomst is geborgd.

Maatschappelijke meerwaarde wordt geleverd door het creëren van een toegankelijk, beleefbaar natuurgebied in de huidige groeve waar voorzien wordt in tal van recreatieve voorzieningen als zwemplassen, viswater en wandel- en fietspaden. Door de groeve recreatief aantrekkelijk te maken, wordt de recreatieve druk in natuurgebied Brunssummerheide verminderd, hetgeen de natuurwaarden daar ten goede komt. Tegelijkertijd wordt zowel binnen als buiten de huidige groeve gefaseerd voorzien in natuurwaarden die passen binnen de Goudgroene natuurzone en een bijdrage leveren aan het verbeteren van de verbondenheid van deze zone. Het Plan van Transformatie voorziet in zowel kwalitatieve verbetering van de Goudgroene natuurzone (er worden waardevolle, moeilijk vervangbare natuurdoeltypes gerealiseerd, waarbij de volledige gradiënt van droog naar nat wordt hersteld) als kwantitatieve verbetering (het areaal Goudgroene natuurzone neemt toe).

Kortom: met het toepassen van de saldobenadering, waarbij de samenwerkende partijen samen op zoek gaan naar maatschappelijke meerwaarde en meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone, is geborgd dat het groevegebied na beëindiging van de commerciële activiteiten een duurzame impuls krijgt en zo zorgt voor zowel maatschappelijke meerwaarde als meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone.

Bijlage

1. Toponiemenkaart

- Legenda**
- waterlopen
 - Huidige concessiegrens
 - "Tussengebied" zoekgebied
 - EHS saldo benadering
 - Grens Plan van Transformatie

Titel
Toponiemen Sibelco groeve en directe omgeving

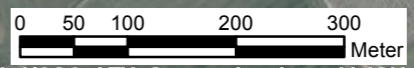
Project
Gebiedsvisie Sibelco groeve Heerten

Opdrachtgever
Sibelco Benelux BV

Datum	Schaal (A3)
06/04/2016	1:7000

Bijlage
1

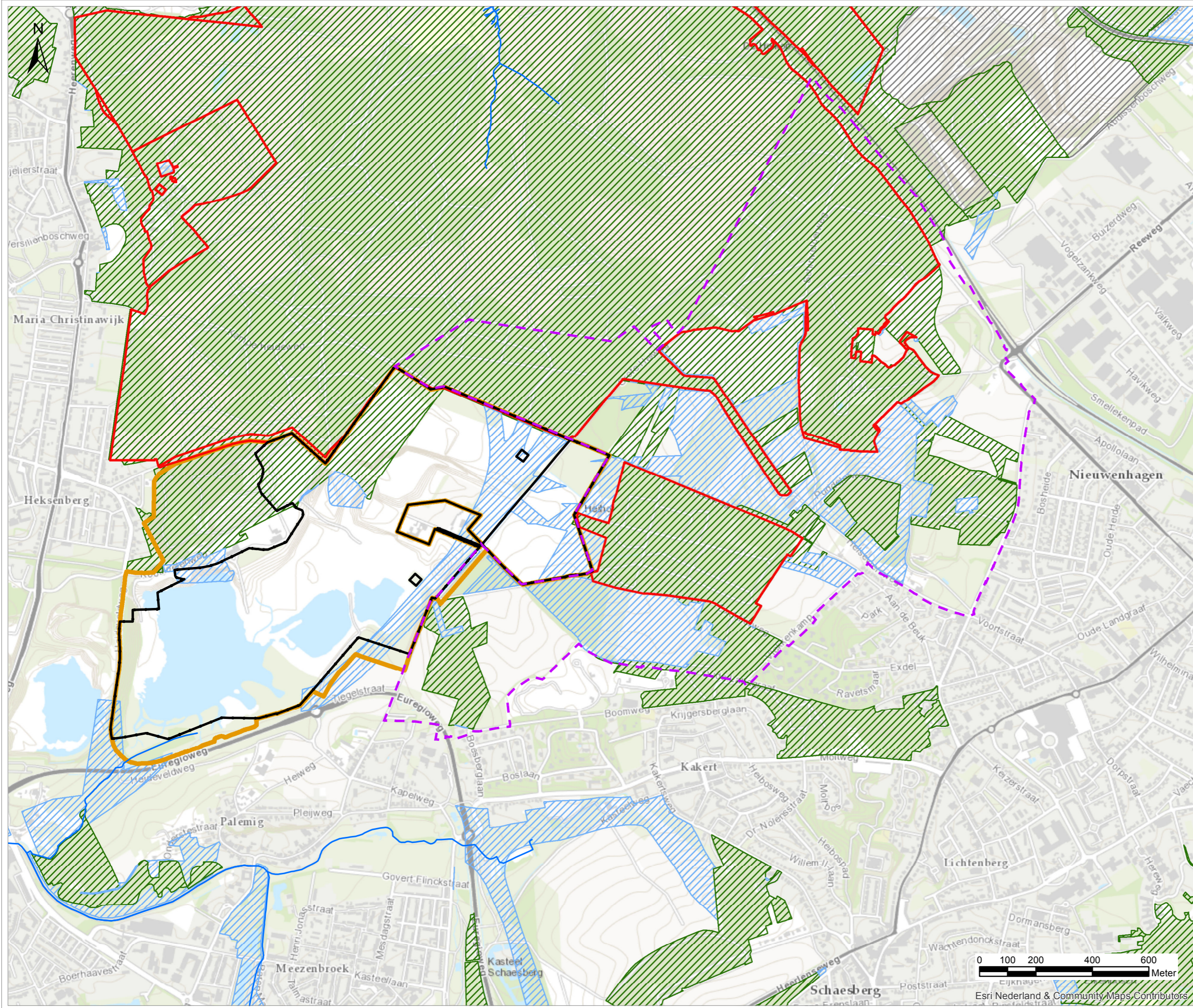
Gecontroleerd door	Versie
MvdH	WAT9X1558R008F01

Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AEX, Getmapping, Aerogrid, IGN, IGP, swisstopo, and the GIS User Community

Bijlage

- 2. Topografische kaart met landgebruik, concessiegrens, grens Plan van Transformatie, contouren Natuurnetwerk Nederland en Natura 2000**

- ### Legenda
- waterlopen
 - - - "Tussengebied" zoekgebied
 - - - EHS saldo benadering
 - Huidige concessiegrens
 - Natura 2000
 - Grens Plan van Transformatie
- #### Nationaal Natuurnetwerk
- Goudgroene natuurzone
 - Zilvergroeene natuurzone
 - Bronsgroeene landschapszone

Titel
 Topografische kaart met concessiegrens,
 grens Plan van Transformatie,
 contouren Nationaal en
 Provinciaal natuurnetwerk en Natura 2000

Project
 Gebiedsvisie Sibelco groeve Heerlen,

Opdrachtgever
 Sibelco Benelux BV

<i>Datum</i>	<i>Schaal (A3)</i>
06/04/2016	1:12500

Bijlage
 2

<i>Gecontroleerd door</i>	<i>Versie</i>
MvdH	WAT9X1558R008F01

Esri Nederland & Community Maps Contributors

Bijlage

3. Methodiek saldobenadering

Notitie / Memo

**HaskoningDHV Nederland B.V.
Water**

Aan: Sibelco
 Van: Dr. Ir. B.H.J.M. Possen
 Datum: 6 april 2016
 Kopie: Archief
 Ons kenmerk: WAT9X1558N054F01
 Classificatie: Projectgerelateerd

Onderwerp: Bepalen kwantiteitstoeslag

Voor de bepaling van de minimale salderingsopgave is niet alleen het actuele oppervlak natuurdoeltypen van belang. Afhankelijk van de vervangbaarheid van de vegetatie dient ook uitgegaan te worden van een bepaalde toeslag op het minimaal te salderen oppervlak.

Per beheertype (natuurdoeltype) is in bijlage 1 van de Beleidsregel natuurcompensatie weergegeven of in geval van saldering gerekend moet worden met een kwantiteitstoeslag. Deze toeslag, verdeeld in vier categorieën, vindt zijn oorsprong in de mate van vervangbaarheid van een beheertype (natuurdoeltype), waarbij die types die moeilijk te realiseren zijn een hogere toeslag kennen in vergelijking met types die makkelijker realiseerbaar zijn. Zo wordt de kwaliteit van de Goudgroene natuurzone gegarandeerd. In tabel 1 is per categorie weergegeven met welke kwantiteitstoeslag gerekend moet worden.

De kwantiteitstoeslag wordt bepaald aan de hand van de leeftijd van de huidige vegetatie, in combinatie met het type vegetatie. Het bos is in ontwikkeling gekomen vanaf het moment dat de werkzaamheden op de mijnsteenbergen zijn gestaakt. Het oudste deel van het bos is daarmee 50 tot 60 jaar oud. Het bos valt daarmee in de categorie van matig vervangbaar natuurdoeltype met een kwantiteitstoeslag van 66%. De aangetroffen kruidenrijke grazige vegetatie en zone met brem hebben een geringere ontwikkelingstijd en zijn gemakkelijk vervangbaar. Voor deze vegetatietypen geldt een kwantiteitstoeslag van 33%. Voor de braakliggende terreinen steenstort en voormalig rangeerterrein, het depot en de pioniervegetatie op de mijnsteenbergen geldt dat deze snel vervangbaar zijn. Voor deze oppervlakten wordt derhalve geen toeslag gerekend.

Tabel 1 Kwantiteitstoeslagen per categorie natuurdoeltype

Categorie Natuurdoeltype	Vervangbaarheid	Ontwikkelingstijd	Kwantiteitstoeslag
1	Snel	< 2 jaar	0 %
2	Gemakkelijk	2 - 25 jaar	33 %
3	Matig	25 - 100 jaar	66 %
4	Moeilijk of niet	> 100 jaar	> 66%, maximaal 100 %

Vervangen van natuurdoeltypen door typen van een hogere kwaliteit

Voor alle natuurdoeltypen geldt dat maximaal 50% van de totale oppervlakte te compenseren natuur, inclusief de kwantiteitstoeslag, ingevuld kan worden met andere natuurdoeltypen van vergelijkbare waarde uit dezelfde of een hogere categorie. Deze regel is opgenomen in de "Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarde" (Artikel 5 lid e) uit 2005 (Provinciaal Blad 2005/59).

Deze is 24 maart 2015 vervangen door de “Beleidsregel Natuurcompensatie” (Provinciaal Blad 1519), waarin voornoemde bepaling niet meer is opgenomen. Artikel 14 lid 2 van de nieuwe regel maakt mogelijk dat delen uit de oude regeling toch worden toegepast. Toepassen van dit artikel in het kader van de hier voorliggende saldobenadering is ook passend in de zin van het verbeteren van de verbondenheid van de Goudgroene natuurzone. Immers, compensatie rust met name op rijkere (bos)typen, terwijl waardevolle (categorie 4), arme typen als Droge heide of rijke typen als kruidenrijke akkers een kwalitatieve bijdrage leveren aan de Goudgroene natuurzone.

In tabel 2 is de vertaalslag gemaakt van de 50%-regel (en Boswet-compensatie) naar het oppervlak natuurdoeltype dat minimaal gerealiseerd moet worden en welk oppervlak ingevuld mag worden met een ander natuurdoeltype van vergelijkbare waarde uit dezelfde of een hogere categorie. Deze vertaalslag is als volgt opgebouwd:

- In de rijen 2 tot en met 4 van tabel 2 is het totaal te salderen areaal per natuurdoeltype opgenomen. Arealen zonder natuurdoeltypen zijn buiten beschouwing gelaten.
- Bij het natuurdoeltype Wintereiken-Beukenbos (kolom 2, tabel 2) moet het huidige bosoppervlak van 6,36 hectare volledig als bos worden gecompenseerd in het kader van de Boswet. De toeslag in het kader van de salderingsopgave mag eventueel worden vervangen door een ander natuurdoeltype uit categorie 4.
- Bij de andere natuurdoeltypen (kolommen 3 t/m 5, tabel 2) geldt dat bij de realisatie van de salderingsopgave op minimaal 50% van het oppervlak (inclusief toeslag) van het huidige natuurdoeltype gerealiseerd moet worden. Voor het resterend oppervlak mag ook een ander natuurdoeltype uit dezelfde of hogere categorie worden gerealiseerd.
- Kolom 6 van tabel 2 geeft een samenvatting van welke oppervlakten en natuurdoeltypen minimaal gerealiseerd moet worden bij de uitwerking van de salderingsverplichting.

Tabel 2 Vertaling te salderen oppervlak (in hectare) en huidige natuurdoeltypen (NDT) naar minimaal te realiseren oppervlakten (in hectare) en type natuurdoelen in kader van de salderingsopgave en boscompensatie

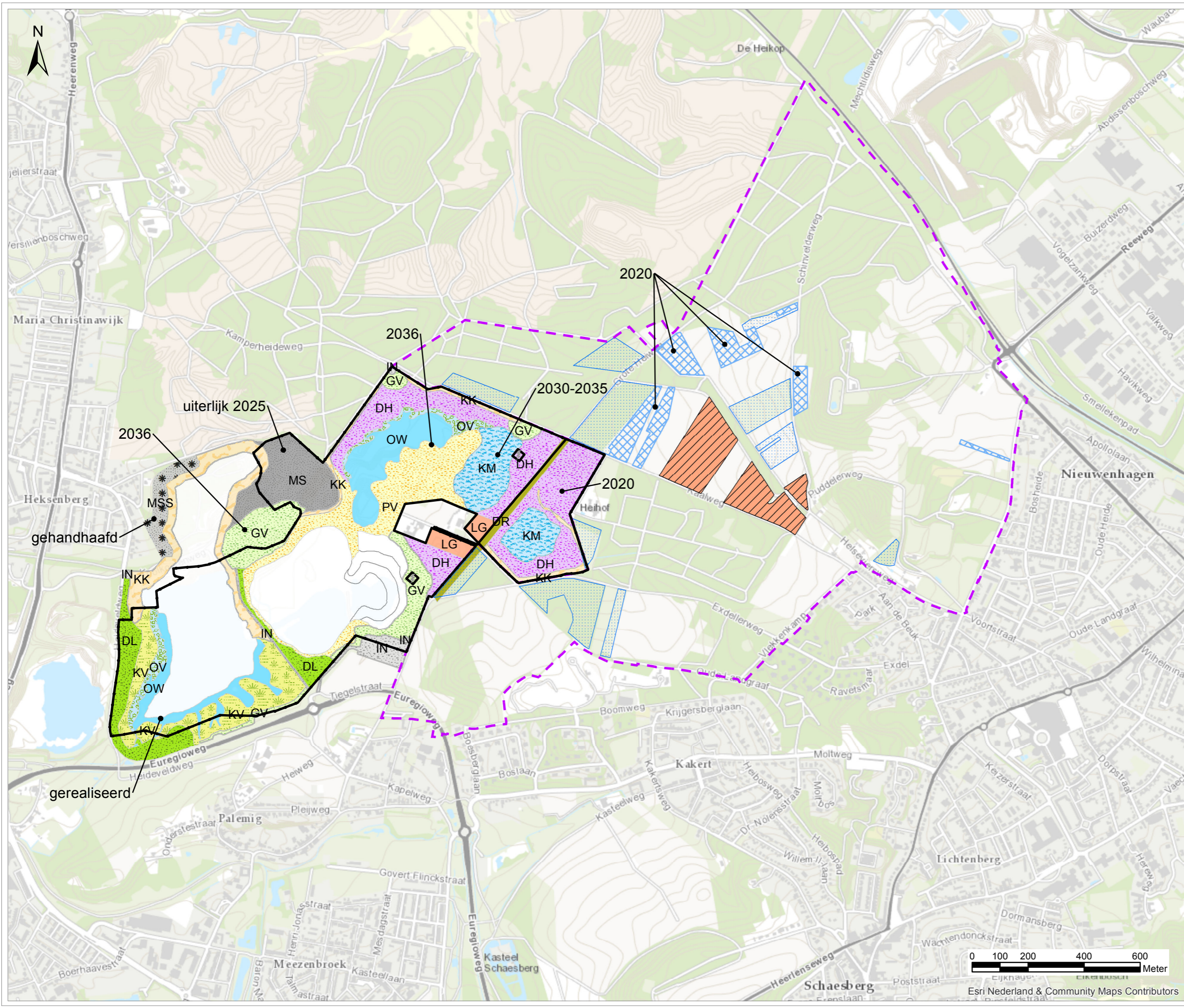
Kolom 1	Kolom 2	Kolom 3	Kolom 4	Kolom 5	Kolom 6
Huidige situatie	A 1.1 Wintereiken- Beukenbos	A 9.2.1. Pioniergemeenschappen op droog zand	A 5.11 Droog kruidenrijk grasland	A 7.1 Droge ruigten	Totaal
Categorie	4	2	2	2	
Te salderen oppervlak	10,55 ha	0,85 ha	1,27 ha	0,10 ha	
Te realiseren NDT					
A 1.1 Wintereiken-Beukenbos	6,36 ha				6,36 ha
A 9.2.1. Pioniergemeenschap-pen op droog zand		0,43 ha			0,43 ha
A 5.11 Droog kruidenrijk grasland			0,63 ha		0,63 ha
A 7.1 Droge ruigten				0,05 ha	0,05 ha

Kolom 1	Kolom 2	Kolom 3	Kolom 4	Kolom 5	Kolom 6
(overig) natuurdoeltype categorie 4 of hoger	4,19 ha				4,19 ha
(overig) natuurdoeltype categorie 3 of hoger					0 ha
(overig) natuurdoeltype categorie 2 of hoger		0,42 ha	0,64 ha	0,05 ha	1.11 ha
(overig) natuurdoeltype categorie 1 of hoger					0 ha

Bijlage

- 4. Topografische kaart te realiseren natuur in de Sibelcogroeve en het “tussengebied”**

Legenda

- Huidige concessiegrens
- "Tussengebied" zoekgebied
- EHS saldo benadering
- Compensatieperceel Sibelco, 17.1 ha
- BPL compensatiegrond (Sibelco), 6.9 ha

Eigendom

- Pacht Stichting Mondriaan (8.4 ha)
- Eigendom Gemeente Landgraaf
- Overig

Eenheid

- Droge Heide (DH) 39.8 ha
- Droog Loofbos (DL) 16.8 ha
- Dreef (DR) 1.7 ha
- Grazige Vegetatie (GV) 9.2 ha
- Infrastructuur (IN) 2.2 ha
- Kliffen en Kloten (KK) 8.5 ha
- Kwel en Moeras (KM) 7.3 ha
- Kruidige Vegetatie (KV) 7.5 ha
- Landgoed (LG) 1.5 ha
- Mijnsteenbergrand (MS) 6.4 ha
- Schil (MSS) 2.2 ha
- Oeververgetatie (OV) 9.7 ha
- Ondiep Water (OW) 9.7 ha
- Pioniersvegetatie (PV) 11.4 ha
- ⚡ hoogspanningsmast

2036 Realisatie jaar

Titel
Gebiedsvisie EHS saldering
PVT Sibelco groeve te Heerlen
Te realiseren natuur

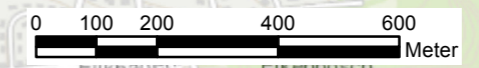
Project
Gebiedsvisie Sibelco groeve Heerlen

Opdrachtgever
Sibelco Benelux B.V.

Datum	Schaal (A3)
04/02/2016	1:12500

Figuur
4

Gecontroleerd door	Versie
MvdH	WAT9X1558R008F01

Esri Nederland & Community Maps Contributors